Leto XXIV., št. 235 Poštnina plačana v gotovini Postgebühr bar bezahlt Ljubljana, petek 13. oktobra 1944 Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije: Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Mesečna naročnina 25 lir.

Uredništvo: Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Heisses Ringen in der Schlacht um Aachen

Weitere schwere Kämpfe im Brückenkopf südlich der Westerschelde — Landbrücke nach Südbeveland wieder freigekämpft — Verstärkter Druck der Sowjets an der unteren Morawa — Heftige Kämpfe in Südungarn

Aus dem Führerhauptquartier, 12. Okt. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In Holland kam es in den letzten Tagen zu weiteren schweren Kämpfen im Brückenkopf südlich der Westerschelde. Der östlich Breskens gelandete Feind erlitt durch Artilleriefeuer und Gegenangriffe schwere Verluste. Die nach Süd-Beveland führende Landbrücke, die durch starke kanadische Angriffe vorübergehend unterbrochen war, wurde wieder freigekämpft.

In der Schlacht um Aachen drängten unsere Gegenangriffe die amerikanischen Verbände nördlich der Stadt in die Verteidigung. Östlich der Stadt hat der Feind nach heissem Ringen einigen Boden gewinnen können. Unsere Grenadiere schlugen im Wald von Rötgen den mit starken Kräften wiederholt angreifenden Gegner zurück.

Auch in den Frontabschnitten von Metz bis östlich Epinal wurden örtliche, zum Teil von Panzern unterstützte Angriffe des Gegners abgewiesen. Östlich Remiremont dauern die harten Kämpfe mit den in unsere Stellungen eingedrungenen algerischen und marokkanischen Verbäden an.

Vor unseren Küstenstützpunkten beschränkte das herbstliche Wetter den Kampf auf beiderseitige Artillerie- und Aufklärungstätigkeit.

Das V 1-Störungsfeuer auf London wurde fortgesetzt.

Im Etruskischen Apennin nahmen die Kämpfe beiderseits der Strasse Florenz-Bologna im Laufe des Tages an Heftigkeit zu. Die auf breiter Front geführten feindlichen Angriffe wurden zerschlagen. Nur eine Bergstellung, die dreimal den Besitzer gewechselt hat, befand sich am Abend in der Hand des Feindes.

Auf dem Balkan verstärkt sich der Druck der Sowjets zwischen Zajecar und Belgrad, vor allem an der unteren Morawa.

Sicherungsfahrzeuge der Kriegsmarine schossen in der Ägäis ein britisches Schnellboot in Brand und beschädigten ein weiteres durch Artilleriefeuer. Im gleichen Seegebiet wehrte Bordflak eines Truppengeleits 16 erfolglos angreifende Bomber ab und brachte 5 von ihnen zum Absturz. Ausserdem erlitt ein feindliches Unterseeboot im Kampf mit einem deutschen Sicherungsfahrzeug schwere Beschädigungen.

Heftige Kämpfe sind in Südungarn mit dem über die Theiss nach Westen vordringenden Feind im Gange. Ein ungarischer Kavallerieverband warf den auf Kecskemet vorgedrungenen Feind über den Fluss nach Osten zurück.

Südlich Debrecen wird weiter erbittert gerungen.

Nach harten Gefechten setzten sich unsere Truppen aus dem Raum von Klausenburg befehlsgemäss nach Norden ab. Scharf nachdrängender Feind wurde zurückgeworfen.

Truppen des Heeres und der Waffen-SS errangen nördlich Warschau einen vollen Abwehrerfolg gegen die angreifenden Sowjets. Auch südlich Rozan und bei Wilkowischken blieben stärkere feindliche Angriffe erfolglos. Die schweren Kämpfe nördlich Tilsit und im Memelgebiet dauern weiter an. 42 feindliche Panzer wurden vernichtet. Versuche des Gegners, unseren Brückenkopf um Memel einzudrücken, scheiterten am zähen Widerstand der Besatzung.

Bei Riga traten die Bolschewisten mit zahlreichen Infanterie- und Panzerverbänden zum Angriff an. Der Ansturm brach zusammen. Die auf der Halbinsel Sworbe angreifenden Bolschewisten wurden abgewiesen, ein Landungsversuch vom Westen her vereitelt.

An der Eismeerfront wehrten unsere Gebirgsjäger in schweren Kämpfen die Umfassungsangriffe überlegener sowjetischer Kräfte ab und vernichteten dabei ein bolschewistisches Regiment. Die an der Fischerhalbinsel gelandeten feindliche Kräfte wurden aufgefangen.

Bei Luftschlachten über Petsamo am 9. und 11. Oktober verloren die Sowjets 110 Flugzeuge, davon 89 durch Jäger.

Nordamerikanische Terrorflieger warfen Bomben auf Wien, Köln und Koblenz. Einzelne britische Störflugzeuge griffen in der vergangenen Nacht die Reichshauptstadt an. Trotz erschwerter Abwehrbedingungen schoss die Flakartillerie der Luftwaffe 11 viermotorige Bomber und zwei Jäger ab.

Velike bitke na vseh evropskih bojiščih

Berlin, 12. okt. Generalni napad proti Nemčiji zavzema obseg, da lahko upravičeno govorimo o gigantskem boju na vseh evropskih bojiščih, piše vojaški dopisnik DNB Martin Hallensleben v današnjem poročilu o vojaškem položaju. Med ostalim nadaljuje:

Naredbe nemškega vodstva so se izkazale že danes, potem ko so se pričele prve zavezniške ofenzivne operacije, kot izredno smotrne in daljnovidne mere. Seveda, stvar je takšna kakor pri vse ofenzivah: Napadalec prisili nasprotnika, da odredi najprej protiukrepe izključno po operativni volji ofenzivne stranke. Od načina, kako se to zgodi, je odvisna po večini že odločitev bitke. Tu lahko preide pobuda od napadalca na branilca, čeprav samo toliko, da prisili branilec napadalca, da zaradi zavlačevalnega odpora nasprotnika spremeni ofenzivni načrt. Spreminjanje sredi moderne bitke pa lahko močno prekriža napadalni načrt in povzroča krize, ki dajejo branilcu velike možnosti, da dobi svobodo ukrepanja.

Pri bitkah v poslednjih letih se je vedno znova pokazalo, da množični ofenzivni sunek ne glede na to, ali je izveden čelno ali bočno, najprej napreduje, toda najnovejša vojna zgodovina je prav tako polna primerov, da lahko nasprotna stranka, ki računa s temi izkustvi, v spretnem odmikanju ustvari drugačen položaj, tako da udarja napadalec v prazno, s čimer je dana branilcu možnost, da zbere v sosednih odsekih potrebne sile za obrambo.

Glede na to je še vprašanje, v koliko bodo uspeli ofenzivni napadi zaveznikov. Res je sicer, da niso ti napadalni načrti brez velikopoteznosti. Ofenzive na vzhodu, na zapadu in na jugu je treba smatrati kot celoto. Izvedba teh ofenziv kaže na to, da so bile skrbno pripravljene. Istočasno kaže tudi na to, da je zavezniško vojno vodstvo pripravljeno uporabiti vso svojo človeško in materialno moč. In v tem je tudi potrdilo tega, da so pričeli zavezniki to splošno ofenzivo proti Nemčiji z namero, da bi dosegli odločitev ter končali evropsko vojno. Če spoznamo to v vsej daljnosežnosti, razumemo istočasno pritisk, pod katerim so zavezniki, ter ugotovimo lahko možnosti, ki so dane nemškemu vodstvu.

Te možnosti obstoje tako v pridobitvi časa kakor v izrabi nasprotnih napadalnih sil, ki je nujno tem večja, čim intenzivnejša je obramba in čim bolj osredotočeno se bori branilec za svojo lastno zemljo. Značilno za bojno moralo nemškega naroda v šestem letu vojne je sporočilo, da se je javilo nad 70 odstotkov letnika 1928 prostovoljno pod zastave, da nemške vojašnice komaj sprejemajo množice onih, ki so zgrabili za orožje, da izdelujejo danes tovarne vojne potrebščine (povsem novo mogočno orožje) v veliko večji meri kakor kdajkoli v tej vojni. Ta dejstva bodo dokazala svojo popolno vrednost še v tej zimi.

Z vzhodnega bojišča

Berlin, 12. okt. Poslednja poročila iz južnega odseka vzhodnega bojišča kažejo, da se boljševikom ni posrečilo izrabiti vdora v madžarsko ravnino preko pričetnih uspehov. Sicer pritiskajo na široki bojni črti proti spodnji Tisi in so na različnih krajih dosegli zapadno obrežje reke, v splošnem pa so se že pokazali učinki nemških protiukrepov. Na važnih mestih, tako ob predmostju pri Szolnoku, so brezuspešno napadale močne sovražnikove sile. Nemške čete so ponovno zavzele mesto Czongrad na zapadnem bregu Tise, ki so ga izgubile prejšnji dan. Neki drugi sunek madžarskih oddelkov severno odtod proti vzhodu je nadalje napredoval. Nemške čete so s protinapadi ustavile boljševiške sile, ki so prodirale južnozapadno od Debrecena. Proti Železnim vratom usmerjeni napad je poizkušal sovražnik medtem razširiti proti jugu. Na jugu tega odseka so močno napadle boljševiške in bolgarske čete vzdolž ceste Sofija-Kjustendil pri Krivi Palanki. Nemške čete so odbile ta napad in uničile več napadalnih topov. Vzdolž ceste Sofija-Pirot-Niš so prodrle tri divizije do področje Bele Palanke in Vlasotincev, kjer so jih nemške čete prav tako odbile. Sporedni sunek v moči bataljona se je izjalovil pri Kalni. Posadka mesta Zaječarja se je po težkih dvotedenskih bojih prebila do glavne bojne črte. Boljševiki so sunili za njimi ter dosegli Podgarac in gorski kraj Boljevac. Severno odtod je prodrl ozki oklopniški klin na področju med Zaječarjem in lokom Dunava na cesti Žagubica-Petrovac do spodnje Morave.

Prelaze Gozdnih Karpatov so boljševiki napadali brezuspešno le še v moči od stotnije do bataljona. Tudi severno od vzhodnih Beskidov in vzdolž velikega loka tja do Varšave so bili le manjši boji.

Severno od Varšave in vzdolž Nareva so zopet pričele napadati močnejše sovražnikove sile. Med Vislo in Bugom je vdrl v nemške postojanke le južno od Rozana, vendar pa je bil prestrežen na glavni bojišči črti. Tudi zapadno od Novograda so napadli boljševiki po močni zameglitvi tega bojiščnega odseka z več polki, ne da bi dosegli nameravane cilje. Pri Jurbarkasu je sovražnik večkrat brezuspešno poizkušal preekoračiti Memel.

Težki boji severno od Memla trajajo dalje. Kljub najsilovitejšim napadom boljševiki niso dosegli prodora ob vzhodnopruski meji. Na področju Rige so boljševiik brezuspešno napadli na obeh straneh Dvine in ob cesti Pskov-Riga ter na otoku Oeselu.

Silovita oklopniška bitka pri Debreczenu

Berlin, 11. okt. Vojaški krogi v Berlinu posvečajo zato poseben pomen bitki za južno področje, ker se je pričel tamkaj trenutno popolnoma nov razvoj. Sovjetskim oddelkom je med prvimi večjimi ofenzivnimi sunki proti temu področju uspelo, da so skoraj na vsej črti med Velikim Varadinom in Szegetom dosegli Tiso. Z izredno močnim oklopniškim klinom, ki ga je tvorilo več zborov, so prodrli končno do Debreczena. Hoteli so prodreti dalje proti severu, da bi se združili s sovjetskimi silami, ki hočejo priti preko prelaza Dukle na jug, v sredo teh pokretov pa so udarili nemški oklopniški zbori, ki so ločili glavnino sovjetskega oklopniškega klina, ki je napredoval od Debreczena proti severu, od ostalih sovjetskih napadalnih oddelkov. Trenutno divja med nemškimi in sovjetskimi oklopniškimi oddelki ena izmed najsilovitejših bitk. Doslej so uničili Nemci že okrog 200 sovjetskih oklopnikov, dočim so nemške izgube precej majhne.

Vroče borbe v bitki za Aachen

Nadaljnji težki boji ob predmestju južno in zapadno od Schelde — Kopni prehod proti Zuid-Bevelandu zopet osvojen — Ojačen sovjetski pritisk ob spodnji Moravi — Siloviti boji v južni Madžarski

Führerjev glavni stan, 12. okt. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Na Nizozemskem je prišlo v poslednjih dneh do nadaljnjih težkih bojev na predmostju južno od Westerschelde. Sovražnik, ki se je izkrcal vzhodno od Breskensa, je utrpel vsled topniškega ognja in protinapadov težke izgube. Na Zuid Beveland vodečo zemeljsko ožino, ki so jo prehodno pretrgali močni kanadski napadi, smo zopet zavzeli.

V bitki za Aachen smo potisnili s protinapadi ameriške oddelke severno od mesta v obrambo. Vzhodno od mesta je sovražnik po hudih bojih nekoliko napredoval. Naši grenadirji so v gozdu pri Rötgenu odbili nasprotnika, ki je ponovno napadal z močnimi silami.

Tudi v odsekih bojišča od Metza do vzhodno od Epinala smo odbili krajevne, deloma z oklopniki podprte nasprotnikove napade. Vzhodno od Remiremonta se nadaljujejo trdi boji z alžirskimi in maroškimi oddelki, ki so vdrli v naše postojanke.

Pred našimi obalnimi oporišči se je omejeval boj zaradi jesenskega vremena na obojestransko topniško in izvidniško delovanje.

Z motilnim ognjem »V 1« smo nadalje obstreljevali London.

V Etruškem Apeninu so postali boji na obeh straneh ceste Florenca-Bologna v teku dneva silovitejši. Na široki črti izvedene sovražnikove napade smo razbili. Samo ena gorska postojanka, ki je trikrat menjala gospodarja, je bila zvečer v sovražnikovi oblasti.

Na Balkanu se ojačuje sovjetski pritisk med Zaječarjem in Beogradom, predvsem ob spodnji Moravi.

Zaščitne ladje vojne mornarice so zažgale na Egejskem morju en britanski brzi čoln in s topniškim ognjem poškodovale nadaljnjega. Na istem morskem področju je odbilo ladijsko protiletalsko topništvo neke spremljave čet 16 brezuspešno napadajočih bombnikov in jih 5 sestrelilo. Ranžen tega je utrpela neka sovražnikova podmornica v boju z neko nemško zaščitno ladjo težke poškodbe.

V južni Madžarski so siloviti boji s sovražnikom, ki prodira preko Tise proti zapadu. Madžarski konjeniški oddelek je vrgel sovražnika, ki je prodrl do Kecskemeta, nazaj preko reke.

Južno od Debrecena so nadalje ogorčeni boji.

V hudih bojih se odmikajo naše čete s področja pri Cluju v skladu z danimi povelji proti severu. Močno pritiskajočega sovražnika smo vrgli nazaj.

Čete vojske in SS so dosegle severno od Varšave popoln obrambni uspeh nad napadajočimi sovjetskimi četami. Tudi južno od Rozana in pri Vilkoviških močnejši sovražnikovi napadi niso imeli uspeha. Nadaljujejo se težki boji severno od Tilsita in na memelskem ozemlju. Uničili smo 42 sovražnikovih oklopnikov. Nasprotnikovi poizkusi, da bi vdrl v naše predmostje ob Memlu, so se izjalovili spričo žilavega odpora posadke.

Pri Rigi so pričeli napadati številni boljševiški pehotni in oklopniški oddelki. Naval se je zrušil. Na polotoku Sworbe napadajoče boljševike smo zavrnili, poizkuse izkrcanja z zapada pa preprečili.

Na bojišču ob Ledenem morju so odbili naši planinski lovci v težkih bojih obkoljevalne napade mnogo močnejših sovjetskih sil. Pri tem so uničili en boljševiški polk. Na Ribiškem polotoku izkrcane sovražnikove sile smo ustavili.

V letalskih bitkah nad Pečengo je bilo sestreljenih 9. in 11. oktobra 110 letal, med njimi so jih 89 sestrelili lovci.

Ameriški teroristični letalci so vrgli bombe na Dunaj, Köln in Koblenz. Posamezna britanska motilna letala so napadla v pretekli noči prestolnico Nemčije. Kljub najtežjim obrambnim pogojem je zbilo protiletalsko topništvo 11 štirimotornih bombnikov in 2 lovca.

Nadaljnji težki boji na zapadu

Berlin, 12. okt. Britanska 2. armada, ki se še vedno zadržuje v trikotniku Hertogenbosch—Arnheim—Nimvegen, se je tudi 10. oktobra omejevala na brezuspešne sunke proti zapadnim in vzhodnim zaporam ob predmostju pri Waalu, kjer so se izjalovili vsi sovražnikovi poizkusi, da bi pridobil nazaj ozemlje, ki so ga prejšnji dan zasedle nemške čete. V ponedeljek izvedeno izkrcanje ob Scheldi nasproti Vlissingena je sicer zaostrilo položaj na predmostju pri Scheldi, vendar ga ni izpremenilo v prid sovražniku. Izkrcane oddelke kanadske 4. oklopniške divizije in kanadske 9. pehotne brigade, ki sta že pri izkrcanju utrpeli občutne izgube, so nemške čete nato zajezile in se morajo korak za korakom umikati pred nemškim pritiskom. Sovražnik jih ni mogel razbremeniti niti s tem, da je ob južnem robu predmostja, točno južno od izkrcevališča, ponovil svoje močne napade. Čeprav napadajo ob izlivu Schelde sedaj 3 kanadske divizije in ena britanska napadalna brigada, niso dosegle doslej nobenih pomembnih uspehov. Četrta kanadska pehotna divizija poizkuša sedaj, da bi zavzela ozko celinsko ožino, ki vodi k polotoku Zuid Beveland.

Na področju Aachna, drugem težišču severnega dela zapadnega bojišča, je sovražnik osredotočeno napadal zvezno cesto Herzogenrath—Erlendorf, da bi presekal obe glavni cesti, ki vodita iz Aachna proti severovzhodu. Boji na področju Aachna so tako močno vplivali na udarno moč severnoameriške 1. armade, da so bili njeni sunki na obeh straneh Geilenkirchna občutno šibkejši. Samo na gozdnem področju južnovzhodno od Zweifalla so nadaljevali silne, toda brezuspešne napade. Ker je razvidel sovražnik iz težkih izgub, ki jih je utrpel prejšnji dan ob južnem robu Aachna, da bi imel izredne izgube s čelnim napadom na mesto, poizkuša od torka dopoldne z zlaganimi radijskimi poročili in letaki o položaju in z napovedmi bližnjih težkih napadov omajati bojni duh branilcev, toda tudi ti poizkusi so bili prav tako neučinkoviti kakor prejšnji napadi.

Tudi na južnem delu zapadnega bojišča nadaljujejo Američani napade na istih krajih kakor doslej. Žarišča so bila zopet nemške naprej potisnjene postojanke pri Nomenyju, gozd pri Parroyu in gorovje severnovzhodno, vzhodno in južno od Remiremonta. Pri vseh teh sunkih je dosegel sovražnik z osredotočenjem močnih sil na ozkem prostoru krajevne prednosti, nobeden pa ni dovedel do bistvene izpremembe splošnega položaja.

Gefechtsvorposten der Fallschirmjäger

Von überhöhten Stellungen mit vorzüglichem Schussfeld aus bekämpfen unsere Fallschirmjäger an der Italienfront den Feind und behindern so ständig seine Bewegungen. Diese beweglichen Kampftruppen der Fallschirmjäger, die als Gefechtsvorposten eingesetzt werden, sind vom Feinde gefürchtet. Aufn.: Mahner/Atlantic

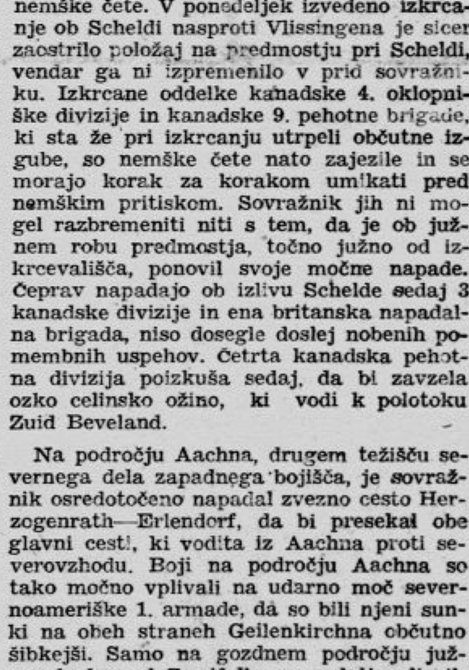

Padalske straže na prvih postojankah

Z višinskih točk, s katerih imajo izvrsten pregled, se bore nemški padalci na italijanski fronti proti sovražniku in ga neprestano ovirajo v njegovih pokretih. Ti gibčni padalski bojni oddelki na prednjih postojankah so strah sovražnikov.

Borba za Aachen

Berlin, 11. okt. V tukajšnjih vojaških krogih izjavljajo, da se nadaljuje bitka za Aachen z nezmanjšano silovitostjo. V večtedenskih bojih so se ameriški oddelki meter za metrom približali mestu, ki je sedaj skoraj popolnoma obkoljeno. Nemci, ki še vedno ogorčeno branijo svoje postojanke, so odklonili poziv k predaji. Huda obramba, ki zahteva od napadalcev izredno velike izgube, je prisilila ameriško vodstvo k dovozu nadaljnjih čet v okolico Geilenkirchna in k izpremembi prvotno v smeri proti jugu potekajočih napadalnih pokretov. Sedaj je naperjen napad proti severnemu bojišču aachenskega loka, na katerem so se razvili najsilovitejši boji. Vojaški strokovnjaki smatrajo, da je trdovratnost nemške obrambe okrog Aachena važna za razbremenitev ostalih oddelkov bojišča. To bo držalo, ker je pritegnil Aachen izredno močne ameriške sile. Kot mesto nima Aachen skoraj nobenega pomena več, ker ne stoji tamkaj spričo angloameriških terorističnih napadov izza pričetka invazije ter kasnejših bojev skoraj več kamen na kamnu.

Tihe izgube zaveznikov

Ženeva, 10. okt. Ameriški bombniki, ki strmoglavljajo na Švedskem, v Švici in v Angliji, so spremljevalni pojav angloameriškega ofenzivnega vala novih terorističnih napadov na Nemčijo. »Times« poročajo, da je v predmestju Norwicha ameriški bombnik treščil med skupino majhnih hiš, izmed katerih jih je 6 popolnoma porušil, mnogo pa težko poškodoval. Bombnik je zadel tudi polno zaseden avtobus. Vsa posadka je mrtva.

Čiščenje v severni Italiji

Milan, 12. okt. V okviru večje čistilne akcije so oddelki republikanske fašistične stranke popolnoma očistili ozemlje Monte Grappa v severni Italiji, ki je bilo doslej glavno središče tolovajskih bojev. Zavezniški glavni stan v Italiji se je za ta odsek posebno zanimal in je poslal tjakaj visokega častnika z nalogo, da strne posamezne tolpe v skupno organizacijo in dvigne padajočo tolovajsko moralo. Med čiščenjem je zaplenila italijanska policija poročilo zavezniškega častnika, ki javlja, da mislijo tolovaji le na to, kako bi dobili živila in denar. Njihove vojaške akcije so popolnoma brez vrednost. Ves čas, ko se je mudil med tolovaji, ni mogel poročati niti o eni sami vojaški akciji proti nemškim četam. Med čiščenjem okrog Varesa je bilo ujetih mnogo tolovajev.

Manjši boji v Italiji

Berlin, 12. okt. Boji v Etruških gorah in ob Jadranu so 10. oktobra močno popustili, očividno zaradi težkih izgub, ki jih je utrpel nasprotnik prejšnje dni. Američani in Britanci so se omejevali le na posamezne brezuspešne krajevne napade zapadno od Monterenicija, severno od Sassoleona in na področju pri Marradiju, s katerimi so poizkušali izboljšati svoje postojanke za nadaljnje napade. Posamezne vdore, ki jih je dosegel sovražnik, so očistile nemške čete v takojšnjih protinapadih.

Nemške čete so z energičnim napadom uničile na bojnem področju od Bologne posebno dobro organizirano komunistično tolovajsko brigado, ki jo je sovražnik podpiral v vsakem oziru in ki je s svojimi številnimi sabotažnimi dejanji, napadi in teroriziranjem italijanskega prebivalstva otežkočala nemške operacije. Očividno se je čutila zelo varno, ker jo je nemški napad popolnoma presenetil. Težko gorsko ozemlje in dobro zgrajene tolovajske postojanke so zahtevale velike napore padalskih lovcev in vojakov SS, ki se jim je po dvodnevnem boju posrečilo uničiti to tolpo. Nemške čete so zaplenile velike količine orožja, živil in oblek ter tudi okrog 400 glav goveje živine in konj.

Živahno sovražnikovo izvidniško delovanje v zapadnem obalnem odseku bojišča je dovedlo do novega oklopniškega sunka severnozapadno in severno od Pietrasanta, ki pa je bil zopet brezuspešen. Močnejše ameriške sile so se v jutranjih urah nenadoma polastile neke višine ob prelazu Perretta, ki pa so jo nemški grenadirji po ogorčenem boju kmalu zopet zavzeli. Tudi ob jadranskem obalnem odseku so se izjalovili vsi britanski poizkusi, da bi s posameznimi sunki dosegli prednost.

Dr. Marko Natlačen

Ob drugi obletnici njegove smrti

Dve leti sta minili, odkar so izdajalski streli smrtno zadeli slovenskega veljaka, slovenskega moža, Slovenca poštenjaka, vernega katoličana in narodnjaka. Dne 13. oktobra 1942 ...

»Umorili so ga zaradi njegovega slovenskega prepričanja, ki z breznarodnim komunizmom ni združljivo,« je tiste dni zapisalo »Jutro« in izpovedalo mnenje in prepričanje nekdanjih njegovih nasprotnikov, tistih, ki so bili prepričani o nesmislu zagrizenega medsebojnega boja v preteklosti, tistih, ki so poznali komunizem in ki so vedeli, kdo je bil prvi, ki je stopil na tribuno, da obsodi zavratno materialistično bolezen, ki se je lotevala našega naroda.

»Umorili so ga zaradi njegovega velikega vpliva ...« je dalje zapisalo »Jutro«, vpliva, ki je šel skozi slovenska mesta in vasi, kjer so ga poznali vaščani in kmetje, njegovo možatost, njegovo poštenost in trdno prepričanje. V naših minulih medsebojnih borbah je bil dr. Marko Natlačen kot politični voditelj dosleden, načelen in vseskozi pošten. Nihče, pa naj si je bil še tako zagrizen njegov nasprotnik, mu ni mogel odrekati njegove nesebične ljubezni do naroda, do slovenstva in njegovega življenja, njegove bodočnosti. Dr. Marko Natlačen je bil zvest sin svoje slovenske zemlje in morda je bil prav on tisti, ki je občutil do največje mere globoki pomen slovenske narodne edinosti, pomen dokončne umiritve in temeljitega razčiščenja neprestanih strankarskih konfliktov, ki so slabili moč in silo narodovo, moč njegovega odpora in njegovega razvoja. V najusodnejših dneh aprila pred dvema letoma je poklical k sebi vse tedanje predstavnike slovenskega političnega življenja, da z njimi ustanovi »Narodni svet za Slovenijo«, kateremu je predsedoval dr. Marko Natlačen sam. Pomen tega dejanja leži v besedah njegove proklamacije: »V težkih časih, ki so zajeli našo državo, so smatrale vse slovenske stranke za potrebno, da v vseh važnih vprašanjih slovenskega naroda postopajo sporazumno.«

Da, edinost in enotnost, vztrajati v nesreči ob svojem narodu, deliti z njim trpljenje, to je bil imperativ zanj in njegovo delo. V tem svojem prepričanju je poznal zločinski pomen komunistične laži — osvobodilne fronte, in kot prvoborec za človečanske ideale je bil tudi prvi, ki se je z vsem svojim vplivom in z vsem svojim srcem postavil v bran za svoj narod in njegove resnične interese, za svoj narod, za katerega je vedel, da je pošten, veren in zdrav. V tem svojem delu in tem svojem boju je našel popolno soglasje tudi na strani, ki mu je bila v preteklosti nasprotna, našel je pri njej bratsko roko sodelovanja, našel je spoznanje, kot so ga ti našli v njem.

Komunisti so vedeli, kaj je pomenil dr. Marko Natlačen, in zato so storili vse, da bi ga umazali, da bi mu vzeli ugled, vpliv in politično ime, ki ga je imel v očeh poštenih Slovencev in rodoljubov. Posrečilo se jim je njihovo delo pri tistih, ki danes pomagajo v moriji in kraji komunističnemu nasilstvu, pri tistih, ki so krvavih rok, ki so odgovorni za vse ostale brezštevilne žrtve, ki jih krije naša zemlja. Ostali pa so ob njegovi smrti, žrtvi na oltar njegovega najdražjega, kar je imel, svoje domovine, postali še odločnejši, neizprosnejši, za velik dokaz pravične borbe, bogatejši.

Lahko bi šel dr. Marko Natlačen, lahko bi kot ostali prepustil prevarani narod usodi in šel za koristmi, — pa ni storil, nasprotno, odgovarjal je onim, ki so ga vabili: »Ostal bom z narodom in delil njegovo usodo, ostal bom tudi pri svoji družini ...!« Da, dr. Natlačen je poznal samo svoj narod, poznal in cenil je družino, zato ker je vedel, kaj pomeni sveti pojem imena materinega, in njegova globoka vera je poznala Boga, ki je vse troje združevala v njegovo življenjsko delo in njegov življenjski cilj.

Pred dvema letoma smo občutili njegovo izgubo, občutili vsi brez izjeme, bolestno in zavedajoč se, da nam je bil strt temelj. Mnogo je bilo treba obnoviti, mnogo starih napak, nasprotij je vstalo in nam pretilo uničiti plod dela velikega pokojnika. Vendar, z voljo in premagovanji smo se zbrali vsi, ki smo njegovo delo cenili, vsi ki smo hoteli skupnost in edinost, in ki smo danes vsi, z dušo in srcem v našem slovenskem borbenem domobranstvu.

Ob drugi obletnici, ko se klanjamo spominu velikega slovenskega moža, pa se spominjamo tudi vseh ostalih padlih junakov, ki so dali kri za narod in domovino, vseh znanih in neznanih, ki so daleč od svojcev, daleč od doma, izpričali svoje prepričanje s poslednjo besedo svoje smrti, — vsem čast in slava, — nam živim njih opomin in zvestoba!

STANKO SEDLAK

Krvava noč v Mozlju

V službi židovstva in boljševizma so komunisti lani na današnjo noč umorili 114 zavednih Slovencev

V včerajšnji številki smo osvežili spomin na strahotno justično farso, ki so jo v kočevski kino-dvorani uprizorili lansko leto komunisti proti 21 borcem iz Grčaric, s Turjaka in od drugod ter 16 izmed njih nato v noči med 12. in 13. oktobrom pomorili pri Mozlju.

Istočasno, ko je bil ta »proces« proti enaindvajsetim, je bilo tudi zasliševanje ostalih ujetnikov, ki so jih imeli komunisti zaprte v kočevskih sodnih zaporih. Dočim je bilo za glavni »proces« sestavljeno posebno »izredno sodišče«, se je vršil postopek proti ostalim pred tako zvanim »vojaškim sodiščem šercerjeve brigade«. Postopek pred tem »sodiščem« je bil nadvse enostaven. Ujetniki so bili le formalno na hitro roko zaslišani, medtem ko so bili vsi že v naprej obsojeni na smrt, česar pa seveda nihče od ujetnikov ni zvedel do trenutka, ko so jih — tudi v noči na 13. oktober — začeli nalagati na avtomobil in odpeljavati proti Mozlju v smrt. To krvavo »sodišče« sta sestavljala neki doslej neznan politkomisar in pa znani »brigadni komandant« Pirkovič-Čort iz Št. Jerneja. Nikomur od ujetnikov ni bila dana prilika za zagovor.

Ko se je v tisti strašni noči, ki so jo komunisti določili kot noč smrti za svoje kočevske ujetnike, odpeljal avtomobil, ki je vozil proti Mozlju na morišče prvo skupino žrtev, obsojencev iz »procesa«, so komunistični stražarji pobrali iz celic takaj še nadaljnjo skupino ujetnikov. Zbrali so jo na hodniku. Ujetniki so bili prepričani, da jih nameravajo zopet odvesti na zasliševanje, toda to pot so jim krvniki na hrbtu zvezali roke. Pojavil se je omenjeni Pirkovič ter jim sporočil obsodbo: »Vsi ste veleizdajalci in ste zaslužili smrt!« Možje in fantje so se ta trenutek zavedli, da jim je namenjena ista usoda, kakor šestnajstorici, od katere so se poslovili pred pol ure. Vedeli so, da je tudi njim napočila ura smrti in da bo noč med 12. in 13. oktobrom krvava noč množestvenega pokolja.

Avtomobil, ki je odpeljal prvo skupino žrtev proti Mozlju, se je medtem vrnil in se ustavil pred zapori. Stražarji so na hodniku zbrane zvezane ujetnike — bilo jih je kakih dvajset — brez slovesa od ostalih sotrpinov pognali proti izhodu.

Blindirani avtomobil je zopet zahrumel svojo pesem. Druga skupina žrtev komunističnega sovraštva je nastopila svojo poslednjo pot. Kakor njih bratje v smrti iz prve skupine, so tudi oni odhajali proti Mozlju kot junaki. Nobenega glasu tožbe ali obupa ni bilo slišati iz njih ust. Pesem je šla z njimi tja proti Mozlju, kjer so padli pod kroglami svojih ubijalcev.

Avtomobil se je ponovno in ponovno vračal pred sodne zapore. Od osmih zvečer do treh zjutraj je mnogokrat prevozil pot od Kočevja do Mozlja. Vsakokrat je peljal v smrt dvajsetorico novih mučenikov. **Tisto noč je prepeljal 114 žrtev.**

S tem groznim pokoljem v noči med 12. in 13. oktobrom pa tragedija še ni bila končana. Tri dni nato so komunisti pri Mozlju umorili še novo skupino svojih ujetnikov iz kočevskih zaporov. Brez dvoma bi istotam enaka usoda doletela tudi še preostale, ako se na svoji očiščevalni akciji ne bi približali Kočevju nemški oddelki, zaradi česar so se komunisti naglo umaknili v hribe in gozdove. Vendar se usoda jetnikov s tem ni spremenila, marveč le odložila. Komunistični kolovodje so namreč pred umikom izdali ukaz, da je treba tudi še vse ostale ujetnike pobiti. Komunisti so povelje svojih nadrejenih nato tudi izvršili. Grčarice in Dane na Travni gori so dokaz, ki ga nihče ne more zanikati. Le nekaterim ujetnikom se je ob priliki komunističnega umika posrečilo uteči. Tako so se rešili usode, kakršne so jim namenili njih »sodniki«.

V kolikor je po dosedanjih podatkih ugotovljeno, so bili poleg šestnajstih obsojencev iz »procesa« v noči med 12. in 13. oktobrom pri Mozlju pomorjeni še naslednji:

Rusjan Saša, bivši aktivni poročnik iz Ljubljane, **Teply Marjan,** bivši aktivni kapetan iz Novega mesta, ing. arh. **Lah Boris** iz Ljubljane, **Jurman Maks,** pošt. uradnik iz Ljubljane, **Kralj Drago,** krojaški pomočnik iz Maribora, dr. **Avgust Plajh,** notarski pripravnik iz Ljubljane, **Ribnikar Branko** iz Ljubljane, **Šarc Peter,** trgovec iz Ljubljane, **Šarc Maks,** mizar z Viča, **Lavrič Ludovik,** posestnikov sin iz Ajdovca, **Sieberer Lado,** dijak iz Ljubljane, **Škedelj Stane,** posestnikov sin, **Kučler Franc,** mizarski vajenec iz Rovt, **Gorenjc Jože, Ajdovšek Anton, Šinkovec Jože, Cufar Janko, Škofca Jože, Jorga Jože, Kralj Jože,** vsi kmečki sinovi in delavci, **Berce Boris,** bivši aktivni častnik iz Ljubljane, **Belej Franc,** akademik iz Laškega, **Cihelka Lojze,** bivši aktivni častnik iz Ljubljane, **Abram Lavoslav,** bivši aktivni kapetan iz Ljubljane, **Višič Julij, Visek Ivan,** delavec, **Beg Karel,** posestnik iz Zg. Sušice pri Toplicah, **Arsič Jure,** orožnik, **Kramar Gabrijel,** dijak iz Celja, **železnik Polde, Koleša** iz Mirne, **Kalinič Ilija** iz Kočevja, **Žnidarič Ervin,** bivši aktivni kapetan iz Ljubljane.

15. oktobra pa so padli v gozdu pri Mozlju še naslednji:

Žitnik France, kontrolor železniške direkcije iz Ljubljane, **Škrlj Marija,** stara nad 70 let, iz Stare Cerkve in njen sin **Škrlj Ivan,** ga. **Otorepec,** žena finančnega uslužbenca, in njena 84-letna mati, **Bogataj,** višji jetniški paznik v Kočevju, **Zupančič,** rudniški delavec, **Kovač Boris,** učiteljiščnik iz Celja.

Imena ostalih žrtev, ki so bile ustreljene v navedenih dveh nočeh v Mozlju, še niso zanesljivo ugotovljena. **Gotovo je le to, da jih je bilo nad 120.** Njihova mučeniška kri kliče do neba svojo obtožbo proti komunizmu in vsem njegovim pomagačem, ves narod pa obvezuje k nadaljevanju borbe za vzvišene narodne in človečanske ideje, za katere so morali oni umreti.

Mikolajczyk pozvan v Moskvo

Stockholm, 11. okt. Reuter javlja, da je dobil poljski begunski ministrski predsednik Mikolajczyk iz Moskve povabilo, naj se udeleži razgovorov med Churchillom in Stalinom.

Angleški list o razgovorih v Moskvi

Ženeva, 12. okt. Glede na angleško-sovjetske razgovore v Moskvi poroča »Manchester Guardian«, da je že čas, da opuste končno visoko leteče optimistične fraze ter se vrnejo k vsakdanjosti. Anglija se ne sme pritoževati, ako so boljševiki zanemarjali njene interese v poljskem vprašanju. Pač pa sme britanska javnost zahtevati, da upošteva angleška vlada sovjetske interese v Franciji, Španiji, Italiji, Turčiji in Madžarski. Tozadevno bo nastalo lahko iz obiska Churchilla in Edena v Moskvi mnogo dobrega. Njegov uspeh bo v odkritosrčnosti in izčrpnosti razgovorov.

Japonci o Churchillovem obisku v Moskvi

Tokio, 11. okt. »Tokio Šimbun« označuje Churchillov obisk v Moskvi kot angleško prosjačenje. Britanci bi na vsak način rad. spravili Sovjetsko zvezo v vojno na Daljnem vzhodu. List pravi, da bi udeležba Rusije v azijsk. vojn. ne prepustila samo Američanom pacifiškega bojišča, o katerem je dejal Churchill že v Quebecu, da se zanj zanima tudi Anglija.

Vprašanje Dardanel v ospredju

Stockholm, 12. okt. Potem ko je angleška poročevalska služba včeraj naznačila, da se bodo v Moskvi razgovarjali tudi o vprašanju morskih ožin in da bo prišla Turčija verjetno v sovjetsko interesno sfero, se današnji angleški listi nadalje bavijo s položajem Turčije. Posebno »Glasgow Herald« priznava, da vlada v Ankari zaradi angleškega zadržanja napram balkanskim vprašanjem velika vznemirjenost glede na sovjetske načrte. List upa, da bo dobila Turčija zagotovila, ki bodo omejila sovjetski imperializem. »Glasgow Herald« poizkuša nato dokazati, da je lahko Grčija samo pod varstvom pomorske ne pa celinske sile.

Egipt in angleško pojmovanje demokracije

Berlin, 11. okt. Anglija ima svoi lastni nazor o demokraciji, ugotavlja »Abend-Ausgabe« v komentarju o odstavitvi egiptskega ministrskega predsednika. Hitrih rok so ga odslovili, ker si je drzn'l podati svoje lastno mišljenje. Dalje je razkrila odslovitev Nahas paše popolno odvisnost Anglije od židovstva. Ker je govoril proti preganjanju Arabcev, ki ga izvajajo Židje, je moral iti. Da se je zgodilo to v 24 urah, kaže z jasnostjo, kako Anglija danes pleše, če ji žvižga Žid..

Zatemnitev od 18.30 do 5.30

Bolgarske čete še vedno v Jugoslaviji in Grčiji

Amsterdam, 12. okt. V spodnji zbornici so danes izjavili, kakor javlja Reuter, da so v nasprotju z zagotovili bolgarske vlade njene čete še vedno v Grčiji in Jugoslaviji. Minister Law je dejal, da je to stanje izredno nezadovoljivo. Bolgarska vlada se ne more z ničemer izgovarjati, ker so ji ponovno dejali, da mora takoj odstraniti svoje čete z zavezniških ozemelj.

Berlin, 12. okt. Po poročilu sofijskega radia, ki pa še ni bilo potrjeno s kake druge strani, se kaže, da se je Sovjetska zveza sedaj odločila pozvati bolgarske čete v Traciji in Makedonici, naj izpraznijo to ozemlje, vendar je uspeh tega poziva zelo dvomljiv. V poročilu je rečeno, »da so zavezniki v Moskvi« sporočili bolgarski vladi, da bo dobila pogoje premirja, če bodo bolgarske čete v 15 dneh izpraznile zasedena makedonska in tracijska ozemlja. Bolgarska vlada je sporočila, da se bodo bolgarske čete odzvale temu pozivu »z izjemo onih čet, ki sodelujejo s privoljenjem sovjetskega poveljništva in Tita v operacijah proti nemškim četam«. Treba je samo počakati, ali se ne bo morda izkazalo, da sodelujejo vse bolgarske čete v Makedoniji in Traciji »v operacijah proti nemškim četam«.

Nov komunistični sunek proti Bonomiju

Milan, 11. okt. Brzojavna agencija »Universal« je zvedela iz Rima, da je predložilo odposlanstvo italijanske komunistične stranke komunističnemu voditelju in članu vlade Togliattiju formalen protest zaradi nedavnih imenovanj diplomatskih zastopnikov Badoglieve Italije v inozemstvu. Komunistično odposlanstvo je opozorilo, da so pričeli diplomati, ki jih je imenovala Bonomijeva vlada, svojo kariero pod fašističnim režimom in da taki možje ne morejo dobro zastopati nove Italije v inozemstvu. Komunistični vodja Togliatti je zagotovil odposlanstvu, da bo njegov protest takoj izročil Bonomiju. Postopanje komunistične stranke je zbudilo baje v vladi resno krizo, vsekakor ne edine, ki so jo povzročili boljševiki. To bo trajalo tako dolgo, dokler ne bodo povsod zastopali »nove« Italije »primernejši« ljudje po Kremljevih željah.

Letalski napadi na japonske otoke

Tokio, 11. okt. Dne 10. oktobra je napadlo 400 sovražnikovih letal, ki so startala z nosilk letal, v štirih valovih Okinavov, Mijako ter otok Amamiošima, ki leže med Kiušiom in Formozo. Japonske edinice so sovražnikova letala napadle in so zbile najmanj 26 letal. Na napravah na tleh ter na ladjah je nastalo nekaj škode.

Proti francoskim častnikom

Ženeva, 11. okt. Kakor javlja »Les Allobroges« je stavil vojni minister začasne francoske vlade na razpoloženje vse aktivne častnike, ki sedaj ne pripadajo armadam začasne francoske vlade. Z nadaljnjo odredbo je preklical vsa povišanja, ki jih je odredila vichyjska vlada.

Temna bodočnost Finske

Stockholm, 11. okt. List »Uusi Suomi« prinaša kratek pregled finskega proračuna in pravi: Proračun nam priča, da je pot v miru prav tako težka, morda še težja, kakor v vojni. Pomoč evakuiranemu prebivalstvu, plačilo vojnih dolgov ter obnova naših porušenih mest in vasi bodo zahtevali večino državnih izdatkov. Jasno je, da vseh teh velikih plačil ne bomo mogli izvesti brez odločujočih posegov v naše gospodarsko življenje. Izdatki zahtevajo nove davke. Naše evakuirano prebivalstvo teh davkov sedaj ne more plačati, toda novi davki so potrebni, stare bo treba zvišati in razpisati nova posojila.

Stockholm, 11. okt. Kakor javlja agencija TT iz Helsinkov, se je pričela v finskem parlamentu v ponedeljek debata o državnem proračunu. Finančni minister Hiltunen je opozoril na veliko vojno odškodnino, ki jo bodo morali plačati Sovjetski zvezi, kar pa bodo lahko storili le, če bodo znižali življenjski standard finskega naroda na najnižjo stopnjo, ki so si jo pred vojsko sploh lahko predstavljali. Ker je treba spraviti državni proračun v ravnovesje, bo treba naviti davčni vijak, ne glede na to, da davkoplačevalci že sedaj težko izpolnjujejo svojo dolžnost.

Razkol v finski socialistični stranki

Stockholm, 10. okt. Po poročilu iz Helsinkov govori »Dagens Nyheter« o nevarnosti razcepitve finske socialnodemokratske stranke. Opozicija hoče radikalizirati program, dočim Tanner tega ne želi. V vodstvu stranke ima sedaj opozicija malenkostno večino. Predvsem zahteva, naj Tanner odstopi, kaže pa se, da ima Tanner v strankinem svetu še vedno večino. Položaj se zaostruje tudi s tem, ker se bo na Finskem kaj kmalu pojavila komunistična stranka.

Položaj na Aalandskih otokih

Stockholm, 7. okt. Kakor javlja »Dagens Nyheter« iz Mariahama, bo prispel te dni na Aalandske otoke del sovjetske nadzorne komisije, »da bi spoznal tamkajšnje razmere«.

Stockholm, 10 okt. Dosedanji švedski konzul na Aalandskih otokih inž. Vendel, ki se je vrnil na Švedsko, je izjavil zastopniku »Dagens Nyhetra«, da so neresnične vesti o nemškem poskusu izkrcanja čet na teh finskih otokih. Do bojev ni tamkaj nikdar prišlo ter vse nasprotne vesti niso resnične. Istočasno je napovedal, da pričakujejo finske oblasti na Aalandskih otokih sovjetsko-rusko komisijo, ki bo imela menda 35 do 40 članov. Konzul Vendel je bil imenovan za konzula v Bogoti (Kolumbija).

Nov dokaz za dvoličnost sovjetske politike

Stockholm, 8. okt. Če bi še kdo potreboval dokaza za to, da so v Moskvi že dolgo pred izbruhom nemško-sovjetske vojne pripravljali napad na Nemčijo, potem ima potrdilo v izjavi bivšega finskega finančnega ministra Mauna Pekkale, ki jo objavlja švedski tednik »Trots Allt«. Pekkala je izjavil na nekem zborovanju v Helsinkih, da je sovjetska vlada l. 1938 vprašala finsko vlado, kako bi se zadržala za primer nemško-sovjetske vojne. Za pravilno razumevanje tega razkritja je treba upoštevati, da so obstojali l. 1938 med Nemčijo in Sovjetsko zvezo še normalni diplomatski in gospodarski odnosi. Iz Pekkalove izjave pa je razvidno, da so v Kremlju medtem, ko so kazali na zunaj, da se dobro razumejo z Nemčijo, že pripravljali položaj za primer vojne proti Nemčiji. Ta dvolična sovjetska politika je bila že večkrat ožigosana, s to Pekkalovo izjavo pa je samo še podčrtana.

Upadli optimizem

Madrid, 11. okt. Še pred kratkim v vsej Ameriki prevladujoči optimizem o skorajšnjem koncu vojne v Evropi je občutno padel, javlja newyorški dopisnik agencije EFE. Vojaška kritika listov »New York World Telegrama« podčrtavata v svojih komentarjih, da se nemško vojaštvo bori z zgodovinsko hrabrostjo. Nikakor se ne sme smatrati nadaljnjih nemških maščevalnih orožij za pravljice. Potovanje generala Marshalla v Pariz in njegov pogovor z generalom Eisenhowerjem se neposredno nanaša na tekmovanje s časom.

UNRRA in južna Amerika

Bern, 11. okt. Švicarske poročevalske službe javlja iz New Yorka: »Generalni ravnatelj UNRRE je objavil, da je odpotovalo v južno Ameriko odposlanstvo, ki se bo pogajalo z južnoameriškimi državami »o pomoči za Evropo«. Misiji načeljuje bivši kolumbijski predsednik Eduardo Santos.

Prepovedan turški list

Beograd, 11. okt. Turški list »Tasviri Efkar« je pisal v dolgih člankih zelo kritično o boljševizaciji Bolgarije, sedaj pa so ga turške oblasti prepovedale za nedoločen čas. Še prej je prinesel neki bolgarski komunistični list protest proti pisanju »Tasviri Efkarja«, ki ga je objavil tudi »Tass«.

Izgube ameriškega letalstva

Ženeva, 11. okt. Od 7. decembra leta 1941 znašajo izgube vojnega letalstva v Zedinjenih državah 72.000 mrtvih, pogrešanih in ujetih, je javil newyorški radio. Izgubljenih je bilo 42.000 letal.

Nova stavka v Ameriki

Ženeva, 4. okt. Kakor javljajo iz New Yorka, je izbruhnila v Kansas Cityju stavka v tovarni letalskih motorjev Whitney. Stavkati je pričelo približno 8000 delavcev

Zaplemba imovine upornikov

Službeni list šefa pokrajinske uprave v Ljubljani od 11. oktobra l. 1944 objavlja odločbo o zaplembi imovine upornikov Murna Alojzija, mehanika, nazadnje stanujočega v Novem mestu, Kandijska 3; Pirc Marije, trgovke, njenih sinov Stankota, študenta medicine in Mirkota, mizarskega pomočnika, nazadnje stanujočih na Brodu št. 10 pri Novem mestu; Tavža Gabrijela, učitelja, njegove žene Julijane in hčerke Gabrijele, nazadnje stanujočih v Novem mestu, Dr. Režkova 2; Čeh Juste, privatne uradnice, nazadnje stanujoče v Ljubljani, Lepodvorska ulica št. 26; Hafnerja Stankota, torbarja v Dolnicah št. 20; Ažman Pavle, trgovske pomočnice, nazadnje stanujoče v Ljubljani, Viška cesta 48-50.

Narodni Ljubljani

Danes v petek 13. t. m. ob ½8. bo v stolnici sv. Nikolaja ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman daroval spominsko sv. mašo ob obletnici mučeniške smrti žrtev komunističnega moriliskega »procesa« v Kočevju in stotine drugih mučenikov, ki so bili umorjeni v noči od 12. na 13. oktober preteklega leta pri Mozlju.

Vabimo vso narodno zavedno Ljubljano, da se spominske sv. maše v čim večjem številu udeleži in tako počasti spomin narodnih junakov in mučencev.

Ob drugi obletnici, ko so na današnji dan komunisti umorili prvoboritelja proti komunizmu, bivšega bana dr. Marka Natlačena, bo danes, 13. oktobra, ob 15. uri na njegovem grobu slovesna komemoracija za vse slovenske žrtve, ki so padle v boju zoper komunizem.

Molitve bo opravil ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, ki bo imel tudi spominski žalni nagovor.

Vabimo Ljubljančane, da se tudi te svečanosti udeležijo v obilnem številu.

Zadušnica na Viču za kočevske žrtve

Ljubljana, 12. oktobra.

Ob obletnici tragične smrti pokojnega Rudija Marinčiča in 15 tovarišev, ki so padli pod kroglami komunističnih tooristov v Mozlju, je bila včeraj zjutraj v viški farni cerkvi slovesna zadušnica, katere se je udeležilo poleg svojcev padlih junakov, tudi veliko število pokojnikovih prijateljev in znancev iz vseh slojev viškega prebivalstva. Tudi prijatelji pokojnih iz Ljubljane so se v častnem številu udeležili te žalne svečanosti. Navzočni so bili dalje zastopnik polic. zbora major **Vatovec,** zastopnik Slov. domobranstva stotnik **inž. Škof** in častni vod domobrancev, ki je stal sredi cerkve.

Pri vseh treh oltarjih so viški gg. frančiškani opravili maše zadušnice za večni pokoj umorjenih junakov. Po končanih mašah je opravil viški **župnik Tavčar** z asistenco slovesen rekviem.

Žalna svečanost je napravila na vse navzočne zelo globok vtis in marsikatero oko se je zasolzilo ob spominu na padlega idealista Rudija Marinčiča in njegove tovariše, ki so svoja mlada življenja darovali za lepšo in srečnejšo bodočnost našega naroda. Večna slava in večen spomin kočevskim junakom, mučenikom, ki jih bomo ohranili v trajnem spominu!

Gospodarstvo

Zunanja zadolžitev Anglije

Guverner Angleške banke lord Catto je nedavno v nekem nagovoru ocenil, da bo nacionalna zadolžitev Anglije po sedanji vojni verjetno trikrat večja kakor je bila ob koncu prve svetovne vojne. Noben drug narod ne bo po končani vojni stal pred tako ogromnimi finančnimi problemi, kakor Anglija. Z zadolžitvijo nasproti inozemstvu je vnaprej absorbirana skoro vsa povojna izvozna kapaciteta Anglije, kajti anuitete za zunanji dolg bodo skoraj tako velike, kakor znaša ves izvoz. Če ne bo uspelo dvigniti izvoz na primerno višino, Anglija ne bo mogla plačati tekočega uvoza. Pri tem je še upoštevati, da je Anglija največja uvoznica na svetu. V tej zvezi je zanimiv tudi govor, ki ga je imel angleški generalni konzul v New Yorku preko radia o finančni zadolžitvi Anglije. Anglija bo morala po vojni uporabiti eno milijardo funtov (4 milijarde dolarjev) za plačilo svojih obveznosti, nastalih iz dobav vojnega materiala, preko tega pa bodo zunanji dolgovi Anglije do konca tega leta narasli na kake tri milijarde funtov.

Vojna bo prinesla temeljite spremembe v pogledu mednarodne zadolžitve. Do konca avgusta so samo ameriške dobave po zakonu o zakupu in posojanju dosegle 28.3 milijarde dolarjev. Zaradi primerjave bodi navedeno, da so znašale v prvi svetovni vojni vse ameriške dobave le 10 milijard dolarjev. Nemogoče si je misliti, kako naj države, ki so prejele ta vojni materijal, svoje obveznosti poravnajo z normalnimi plačili. To bi imelo za posledico popolno porušenje valutnega ravnovesja, saj bi že plačilo skromnih obresti predstavljalo za prizadete države-dolžnice nevzdržno obremenitev.

Da se rešitvi tega vprašanja izognejo, so Američani izdali omenjeni zakon o zakupu in posojanju, po katerem Zedinjene države zaenkrat ne zahtevajo za te dobave plačila. Seveda pa se plačilu ne odrekajo, kar pomeni, da je ameriška velikopoteznost samo na papirju in da Zedinjene države ne mislijo na to, da bi smatrale te dobave kot darilo. Države, ki so prejemale in še prejemajo od Zedinjenih držav vojni material, navidezno zastonj, polagoma spoznavajo, da se ne bodo mogle izogniti obremenitvi. Osnovne določbe posameznih pogodb za te dobave pravijo, da se bo povračilo izvršilo z obratnimi dobavami, s prenosom premoženja v inozemstvu in na drug način, ki bo šele pozneje določen. Ta formulacija je zelo nejasna. Z ameriške strani so se že ponovno čuli glasovi, kako si Američani predstavljajo to odškodnino na drug način. V prvi vrsti mislijo na to, da jim bodo države dolžnice odstopile razne koncesije na področju pridobivanja surovin, zlasti mineralnega olja, kovin in kavčuka. To pa bi predstavljalo poseg v gospodarsko substanco dolžniških držav, ki bi bil morda usodepolnejši, kakor še tako občutna dolgoročna obremenitev gospodarstva za aniutete. Plačilu v obliki anuitet se Američani izogibajo zaradi tega, ker bi taka plačila porušila ravnovesje v zunanji trgovini in na deviznih tržiščih. Države dolžnice bi bile spričo teh velikih plačil prej ali slej primorane devalvirati valute, kar bi šlo končno na škodo ameriškega izvoza. Na drugi strani pa je tudi Američanom jasno, da se dajo plačila dejansko doseči le z uvozom blaga iz dolžniških držav. Amerika pa se prej ko slej zapira proti uvozu. Vse to kaže, da bo po vojni prišlo do gospodarsko političnih borbe in do ostrega tekmovanja v izvozu. Zato Zedinjene države tako krčevito zastopajo politiko trdih valutnih relacij zlasti med dolarjem in funtom.

Gospodarske vesti

= **Razpolaganje s pisarniškim pohištvom v Nemčiji.** Nemški državni poblaščenec za steklo, keramiko in lesne izdelke, je izdal odredbo o prometu s pisarniškim pohištvom. Ker je treba kapaciteto proizvajalcev pohištva rezervirati v prvi vrsti za najnujnejše potrebe, zlasti za potrebe oškodovancev iz bombardiranih mest, in je na drugi strani mnogo podjetij, ki obratujejo v zelo skrčenem obsegu ali so obratovanje sploh ustavila ter imajo mnogo pisarniške oprave brez uporabe, se izdelovanje pisarniškega pohištva ustavi. V bodoče bodo deželni gospodarski uradi lahko predpisali oddajo pisarniške oprave za vojno važne namene. Pisarniško pohištvo lahko tudi zaplenijo, kar ima za posledico, da lastnik z dotičnimi komadi pisarniške oprave ne more razpolagati brez pristanka deželnega gospodarskega urada. Kdor odda pisarniško pohištvo drugim podjetjem, ki ga nujno potrebujejo, lahko zahteva povračilo dejanske vrednosti ali pa primerno odškodnino za uporabo. Naredba se nanaša na nove kakor tudi rabljene pisalne in delavne mize vseh vrst, mize za pisalne stroje, omare za listine, regale, stojala, omare in stojala za kartoteke in podobno. Izvzeti so taki komadi, ki izključno ali pretežno služijo stanovanjskim namenom.

= **Težkoče pri vnovčenju žitne letine v Južni Italiji.** Letošnja žitna letina je bila tudi v zasedeni Italiji prav dobra, zlasti v najjužnejšem delu, kjer v vegetacijski dobi ni bilo več vojne. Spričo obilnega pridelka bi se dale olajšati prehrambene težkoče, vendar nastajajo nove občutne težave pri oddaji pridelka. Čeprav je priznala Bonomijeva vlada kmetom odkupno ceno 900 do 1000 lir za meterski stot (nasproti 350 lir na področju fašistične socialne republike), ne mislijo kmetje na to, da bi pridelek oddali po tej ceni, temveč ga skušajo vnovčiti po višjih cenah na črni borzi. Pripravljenost za oddajo pridelka se tudi ni povečala, ko je zavezniška kontrolna komisija napovedala visoke kazni za pridelovalce, ki pridelka ne oddajo. Oklici, po katerih naj bi kmetje takojšnjo in popolno oddajo pridelka smatrali za patriotsko dolžnost, niso napravili vtisa. Pri tem so kvote za dolžnostno oddajo zelo nizke in ne obsegajo niti 50 % pridelka. V nekaterih pokrajinah pošiljajo na deželo mešane kontrolne komisije, ki pregledajo vse kmetije, da ugotovijo, koliko pridelka kmetje zadržujejo. Te komisije presežke enostavno zaplenijo.

= **Češko-moravske železnice** so zaključile poslovno leto 1943/44 s čistim dobičkom v višini 1103 miljonov kron napram 839 milijonov kron v letu 1942/1943. Po kritju obresti, investicij in drugih obveznosti ostane čisti dobiček v višini 370 milijonov kron, ki bo odveden blagajni protektorata. Naložena glavnica češko-moravskih železnic znaša 11,13 milijard kron, to je za 547 milijonov več, kakor ob koncu prejšnjega leta.

= **Rekordna letina sladkorne pese v Švici.** V Švici pričakujejo rekordni pridelek sladkorne pese, ki ga cenijo na približno 180.000 do 200.000 ton pese, kar pomeni največjo količino, ki jo je švicarska proizvodnja kdajkoli dosegla. Zato se bavijo odgovorni krogi z mislijo, da bi zgradili drugo tvornico sladkorja, kajti dosedanja tvornica ne zadostuje potrebam in tudi ne more predelati še večjih količin pese, kakor doslej.

= **Podržavljenje podjetij v Franciji.** Zaplemba in podržavljenje zasebne lastnine, ki jo je uvedel de Gaulle, naj prične s prevzemom avtomobilskih tvornic Renault: Lastnika Renault Louisa Renaulta so pred nedavnim aretirali in zaprli. Kot začasni upravitelj tega podjetja je bil postavljen neki Pierre Lefau. Delnice te avtomobilske tvornice bodo razveljavili. V kratkem bodo izdali še več dekretov, s katerimi bodo podržavili nadaljnje veletvrdke, (velebanke, koncerne, rudnike, zavarovalne družbe, truste in slične, velike firme).

= **Svetovna nadprodukcija dušikovih gnojil.** Svetovna potrošnja umetnih dušikovih gnojil se je gibala pred vojno na višini nekaj nad 2 milijona ton. V sedanji vojni je glede na uporabo dušika za oboroževalno industrijo potrošnja precej narasla, in sicer v taki meri, da bo kapaciteta sedanjih naprav za povojne razmere prevelika. Državam, ki so pred vojno izvažale dušikova gnojila, povzroča mnogo skrbi zlasti okolnost, da so v Zedinjenih državah, v Španiji in Kitajski, ki so prej uvažale največ dušikovih gnojil, zgradile velike nove tvornice. Na Kitajskem so vrh tega v pokrajini Kansu odkrili velika ležišča visokovrednega solitra, ki je naravno dušikovo gnojilo (ta ležišča cenijo na 5 milijnov ton). Zedinjene države so leta 1939. proizvajale le 424.000 ton dušika in so s tem krile komaj dve tretjini potrošnje. V zadnjih letih pa so zgradili 6 tvornic za sintetične dušikove spojine, tako da sedaj proizvojajo 1.2 milijona ton, kar znatno presega predvojno potrošnjo. To bodo po vojni v enaki meri občutile vse države, ki so prej izvažala dušik v Zedinjene države, zlasti pa bo to občutil Čile, od koder so izvozili mnogo naravnega solitra. Strokovnjaki cenijo, da bo znašala po vojni produkcijska kapaciteta vseh proizvajalcev dušikovih spojin 6 milijonov ton, kar bo tudi pri občutno povečani potrošnji v kmetijstvu znatno presegalo potrebe.

✝

Pod streli zahrbtnih gozdnih zločincev, nedolžen pred Bogom in pred ljudmi, je moral dati svoje mlado življenje naš dobri soprog, očka, brat, stric, zet in svak, gospod

Nikola Rukavina

poslovodja tovarne Triglav v Tržiču

Vse, ki so ga poznali, prosimo tihega sožalja.

Kovor, Tržič, Ljubljana, Gospić Sarajevo, Zemun, 12. okt. 1944.

Žalujoče družine
RUKAVINA in MRŠOL

Kronika

*** Podpolkovnik Lent junaško padel.** Komodor letalske jate podpolkovnik Helmut Lent, imetnik najvišjih nemških odlikovanj za hrabrost, je junaško padel. Z njim izgublja nemško letalstvo svojega najuspešnejšega lovca, ki je zabeležil v boju proti nočnim terorističnim napadom angleškega letalstva 102 letalski zmagi. Vso žalost za tem padlim nemškim junakom je pokazal svečan državni pogreb, ki ga je odredil Führer. Nanj so prišli visoki zastopniki vojske, države in stranke ter so s tem izrazili v imenu naroda temu velikemu vojaku poslednjo čast. V globoko občutenem nagovoru je počastil kot Führerjev zastopnik osebnost in junaštvo tega pionirja nemškega letalstva rajhsmaršal Hermann Göring.

*** Izpite je dovoljeno polagati predčasno.** Mnogi voditelji Hitlerjeve mladine so bili v zadnjem času pozvani na obvezno delo. V zvezi s tem se je pokazla potreba, da se mladim naraščajnikom da možnost predčasno opraviti izpite, čeprav so zanje predpisani poznejši roki. To se je sedaj zgodilo s posebno odredbo pristojnega ministrstva. Izpite in skušnje bodo lahko polagali ne samo dijaki, ampak tudi specialisti, vajenci in pomočniki.

*** Balkan pod sovjetskim vodstvom.** »Nya Daglight Allehanda« piše po poročilu DNB o položaju na Balkanu: Že davno so dale anglosaške sile Sovjetski zvezi v večini balkanskih dežel prosto roko. Izjavili so celo, da so dali takšno obljubo na konferenci v Teheranu. Kar se je od takrat dogodilo je razen tega znak za to, da lahko delajo Sovjeti v Rumuniji, Bolgariji in Jugoslaviji, kar se jim ljubi. V tem lahko vidimo obrise velikega bloka na jugovzhodu pod sovjetskim vodstvom, bloka, ki je uničil vsako upanje na novo neodvisno balkansko antanto.

*** Potres v Anatoliji porušil nad 2.300 hiš.** Potres, ki je pred nekaj dnevi divjal v Anatoliji, je po vesti »Svenska Dagbladeta« skoraj popolnoma porušil in izravnal z zemljo nad 2.300 hiš. Števila mrtvih doslej niso mogli ugotoviti, ker reševalna dela še niso zaključena.

*** Italijani bi radi vedeli, kakšni so mirovni pogoji.** Vodja »katoliške akcijske stranke« don Sturzo je zahteval v javnem pozivu znova takojšnjo objavo tajnih določil lani v septembru sklenjenega premirja.

*** Mraz in lakota usoda Parižanov v prihodnji zimi.** Pariško prebivalstvo čaka z velikimi skrbmi bodoče zimske mesece. Doslej še ni izgledov, da bi bilo rešeno vprašanje dovoza premoga in ostalih goriv. Enako je z živili. »Manchester Guardian« pravi, da so poročila iz Pariza obupna. Mleka za odrasle sploh ni. »Times« pravi v posebnem poročilu, da je ostal problem najnujnejših prevozov popolnoma nerešen. Poročilo pravi nadalje, da so se Nemci med okupacijo popolnoma pravilno obnašali in da ni prišlo do nikakih izgredov nasproti prebivalstvu. Na cestah tudi ni bilo videti nobenega pijanega nemškega vojaka. Nemški vojaki niso nikdar napadali Parižanov.

Knjižna tombola

Vse, ki smo jim poslali tombolske tablice po pošti, posebno še šole, prosimo, da nam zanje nakažejo denar ali jih osebno **obračunajo do 14. t. m. do 12. ure**, ker bomo **po tem roku smatrali vse tablice za prodane.**

V soboto bomo objavili imena tistih reševalcev uganke »Računaj—uganil«, ki bodo njih imena izžrebana in bodo obdarovani s knjigo »Cvet in sad« in eno tombolsko tablico za 20 lir.

Mnogo reševalcev je doslej uganko prav rešilo.

Iz Ljubljane

u— Nova grobova. Za vedno je zapustila svojce žena pekovskega mojstra ga. Helena Zalarjeva rojena Potočnik. Pogreb blage rajnke bo v petek ob 15. iz kapele sv. Andreja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Umrla je ga. Marija Sugjić rojena Šeme. K večnemu počitku bodo blago pokojnico spremili v soboto ob pol 15. iz kapelice sv. Jožefa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Naj v miru počivata! Žalujočim svojcem izrekamo naše iskreno sožalje!

u— Pojasnila glede letalskih alarmov dajejo policijske stražnice. V zadnjem času vprašujejo med letalskim alarmom mnogi zasebniki in tudi oblastva javno gasilsko in reševalno postajo (tel. št. 22-22) za informacije, ali je letalski alarm ali le protiletalsko svarilo in podobno. Zato je gasilski telefon stano zaseden ter se lahko dogodi,- da bi se v primeru požara ali nesreče gasilcev oziroma reševalcev sploh ne moglo priklicati. Zaradi tega naj se v bodoče nihče ne obraća na navadeno telefonsko številko za informacije, temveč naj vpraša za pojasnila pristojno policijsko stražnico. — Gasilsko poveljstvo.

u— Zadušnica za pokojnim Göderer Josipom bo v ponedeljek 23. oktobra ob pol 8. uri pri Mariji Pomagaj v frančiškanski cerkvi.

u— Višji trgovski tečaj sprejema slušatelje-ice z višjo predizobrazbo (dovršeni redni Enoletni trgovski tečaj ali višji razredi srednje šole oz. dovršena srednja ali strokovna šola). Pričetek pouka 12. oktobra. Prospekti: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— V glasbeni šoli operne pevke prof. Jarmile Lily Gerbičeve prične pouk dne 16. oktobra. Poučuje se solopetje, klavir deklamacija, teorija in harmonija, od prvih začetkov do popolne izobrazbe. Vpisovanje in tozadevna pojasnila dne 12., 13. in 14. oktobra dopoldne od 11. do 12. ure in popoldne od 15. do ½17. ure v Čevljarski ulici štev. 1-II.

u— Šolska mladina je spet razgibala Ljubljano. Včeraj zjutraj so ulice meglene Ljubljane naglo oživele. Vsepovsod si srečeval šolsko mladino, ki je hitela v cerkve k šolskim mašam. S tem se je začelo novo šolsko leto, čigar pričetek je nekoliko bolj pozen kakor drugekrati, saj je bilo treba, da se je mladež v polni meri naužila počitnic. Živahni vrvež po Ljubljani nam je včeraj pričal, da se je mladina dobro okrepila, nabrala novih življenjskih sil in ohranila vso svojo prijetno in zdravo vedrino. Zlasti fantje so hoteli pokazati svojo utrjenost s tem, da po večini sploh niso oblekli površnikov in še vsi hodijo gologlavi. Seveda, zima bo po malem izčrpala zaklad zdravja in utrjenosti, ki se ju je mladina nabrala v počitnicah. Staršem, zlasti v vojnem času polagamo na srce, naj nadzorujejo svojo mladino ne samo s strogostjo, marveč tudi z uvidevnostjo. Vsak otrok ne zdrži nepretrgoma pri duševnem delu, večkrat je potreben kratkega oddiha. Seveda ne sme biti vzeli v otrokovem ali dijakovem znanju, nikakor pa tudi ne gre, da bi otrok bil kakor jetnik. Potreben je sprehoda, razvedrila, igranja in čitanja. Tega mu privoščite pošteno mero. Skratka, zdrav duh naj ostane v zdravem telesu pa bo šlo vse po sreči tudi v šestem letu velike vojne.

u— Tečaj knjigovodstva prične 16. oktobra. Praktično znanje, potrebno v zasebnem ali javnem poklicu. Posebni tečaji tudi za stenografijo, korespondenco, strojepisje, jezike itd. Priporočljivo tudi akademikom-čarkam in dijakom-injam. Izbira predmeta po želji. Informacije: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— Zimske suknje si je požel slepi siromak, o katerem smo nedavno poročali, da je pred nekaj leti oslepel zaradi eksplozije karbida in da zdaj životarj s svojo 70-letno materjo pri dobrih ljudeh v Dravljah. Seveda, zimsko suknjo je dandanes težko dstopiti, ker je za veliko večino med nami pravcat zaklad. Kljub temu pa naša prošnja ni ostala brez uspeha. Našlo se je plemenito srce, ki je poklonilo slepemu siromaku 200 lir gotovine in lep zavoj toplega perila. Tudi s tem, za današnje čase kar dragocenim darilom je bilo slepemu siromaku izdatno pomagano. Ko se je včeraj spet zglasil v našem uredništvu, se je prisrčno zahvaljeval darovalki, ki noče biti imenovana. Če pa se bo še kdo spomnil slepega siromaka, bo gotovo storil plemenito delo.

u— Stenografski tečaji pričenjajo 16. oktobra. Praktično znanje, koristno vsakomur. Priporočljivo tudi za akademikečarke in dijake-inje. Informacije: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

? Vas muči protin (giht)? Zakaj ga ne bi pregnali, ko pa se da?! — Vas tare skrnina (revma)? Igraje vam jo preženemo. !

u— Večerni trgovski tečaj — središče mesta — pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2/II. prične s poukom 16. oktobra (knjigovodstvo, korespondenca, trg. računstvo, stenografija, jeziki, strojepisje). Izbira predmetov po želji. Vpisovanje dnevno, tudi zvečer. Zahtevajte prospekt. Ravnateljstvo.

u— Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti in Višji trgovski tečaj dnevno. Informacije, prospekti: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

S Štajerskega

Sestanek v Trbovljah. Okrožno vodstvo štajerskega Heimatbunda v Trbovljah je priredilo za svoje člane sestanek, na katerem so obravnavali program za delo v prihodnjih tednih in mesecih. Na sestanku je bilo poudarjeno, da malodušje ne sme okrniti vere v nemško zmago. Govoril je vodja okrožnega urada Schultz.

Dr. Wilibald Weber, o katerem smo poročali, da je padel, je bil eden izmed najbolj razgibanih borcev za nemško Spodnjo Štajersko ter je pripadal narodno socialistični stranki od leta 1932. Zapušča ženo in 3 mesece starega sinčka, katerega pa pred svojo smrtjo sploh ni videl.

Umrl je štajerski rojak Roman Glančnik, strojevodja državnih železnic v pokoju. Pokopali so ga 5. oktobra na graškem pokopališču. Dne 4. oktobra je umrla žena višjega davčnega inspektorja Karla Sima, roj. Smrčan. Njeni telesni ostanki so bili upepeljeni v graškem krematoriju.

Smrtna nesreča pri delu. 36 letnega pomožnega delavca Viktorja Zupana je v Voitsbergu zmečkala naprava, ko je delal med žerjavom in dvigalno železno lopato. Stroj je Zupanu zmečkal noge ter mu je zlomil hrbtenico.

Z Gorenjskega

Proslavo 24. obletnice koroškega plebiscita so imeli v torek, 10. oktobra zvečer v Celovcu. Na dvorišču deželne hiše se je zbralo na tisoče Koroščev, ki so prišli, da bi slišali besedo Gauleiterja dr. Reinerja. Nabralo se je toliko poslušalcev, da je zmanjkalo prostora za vse. Dr. Reiner je prišel med množico v spremstvu najvišjega predstavnika oborožene sile, generalnega poročnika Neudechčna in svojega namestnika Thimla. Pozdravil ga je okrožni vodja dr. Pototschnigg, ki se mu je zahvalil za pripravljenost, da spregovori času primerno besedo. Gauleiter je najprej obrazložil tri faze sedanje vojne ter naglasil, da se nahaja vojna zdaj v drugi fazi. Sedaj ne gre več za boj z demokratskimi državami Evrope, marveč za življenje Nemčije in Evrope, katerega bi mednarodno židovstvo rado uničilo. Nemčija se nahaja zdaj na pragu tretje faze sedanje vojne. Ta faza bo v znamenju nemške pobude. Trenutno zadržujejo nemške divizije sovražnika na mejah države, napočila pa bo ura, ko bo nemška vojska prešla zopet k napadu. Ta akcija bo prinesla Nemčiji zmago in mir.

Koroški učitelji bodo vedno utrjevali vere v bodočnost nemškega naroda. Koroški listi se te dni spominjajo 20-letnice ustanovitve prvega društva narodno-socialističnih učiteljev. Ob tej priliki so imeli koroški vzgojitelji posebno zborovanje, katerega je vodil rektor Priessnitz, prvi predsednik združenja narodnosocialističnih učiteljev. Z zborovanja je bila odposlana Führerju pozdravna brzojavka, v kateri obljubija predsednik učiteljskega društva za Koroško, da bodo koroški učitelji vedno ostali pod zastavo narodnega socializma in pomagali utrjevati vero v bodočnost nemškega naroda.

Na zapadnem bojišču je padel 20. sept. v 62. letu svoje dobe višji policijski stražmojster Franc Müller. Dne 13. septembra je padel na zapadu poročnik Gerhardt Lauter iz Beljaka. — Na vzhodnem bojišču je padel 11. septembra 38-letni vojak Herman Mušič. — Dne 5. septembra je pustil svoje življenje na zapadni fronti 24-letni naddesetnik Valentin Samic. — Dne 27. avgusta je padel na vzhodnem bojišču podčastnik Jaki Kregar. — Dne 29. sept. je podlegel bolezni sanitetni narednik Ludovik Mahne.

Umrli so: Marija Poš, roj. Kohenek, v 21. letu svoje dobe; 74letna zidarjeva vdova Marija Kriše n 73letna celovška gostilničarka Uušula Vrečnikova. — Na bojišču sta padla desetnik Viljem Šorn ter SS vojak Franc Krulec.

Električni tok je ubil 10letnega koroškega rojaka Franca Schreinerja, ki je na travniku pasel govedo ter se je dotaknil električnega voda visoke napetosti.

Iz Trsta

Zvišanje poštne pristojbine. Za pisma do 20 gramov bo treba odslej znamke po 1 liro, za pisma od 20 do 250 gramov 2 liri. Poštne dopisnice 0.50 lir. Poštni paketi do 250 gramov 1.25 lir. Vzorci brez vrednosti do 100 gramov 0.50 lir. Za ekspresna pisma 2.50 lir, za ekspresne pakete 4 lire, za priporočena pisma 1.50. Za poštne predale 10, 15, 20 in 25 lir mesečno (po velikosti).

Vsak dan nezgode. 37letni delavec Virginij Gumaneli, ki stanuje v Julijski ulici št. 89, je dobil pri delu razne opekline po obrazu in levem očesu. Ponesrečila se je 34letna kuharica Angela Silan, ki se je opekla po obeh rokah. Levo nogo si je zlomil 46letni delavec Marcel Inbesi. Padel je na osrednjem kolodvoru v Trstu. Desnico ima ranjeno 33letni kovač Albin Paronit iz Petronijeve ulice 9. Ponesrečenci se zdravijo v tržaški bolnišnici.

Nenadna smrt. V stanovanju so našli mrtvega 78letnega Evgena Carlellja iz ulice Slataper 12. Zadela ga je srčna kap.

Iz Gorice

Nobenega izvoza vin. Prefektovni komisar v Št. Vidu ob Tajamentu je v sporazumu z nemškim, krajevnim poveljstvom odredil, da mora celotna proizvodnja vina 1944 ostati na področju omenjene občine. Vino bo na razpolago za krajevno potrošnjo.

Taborišče za vojne sirote. Pokrajinski odbor za vojne sirote v Furlaniji je uredil v videmski okolici posebno taborišče, namenjeno vojnim sirotam, starim 6 do 14 let. Vojne sirote imajo v taborišču svoje zatočišče in prehrano. Imajo pa tudi priliko za šolski pouk in pouk v posebnih tečajih za posamne rokodelske stroke.

Ljudsko gibanje. V Gorici je bilo dne 2. oktobra 5 smrtnih primerov, 2 rojstvi ter 1 poroka.

Umrla je najstarejša Goričanka. Te dni je umrla na Verdijevem Korzu 25 gospa Marija Grusovin, vdova Kocjančič. Doživela je častitljivo starost 94 let in je bila menda najstarejša goriška meščanka.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Gorici: 82letna gospodinja Katarina Lipovšček-Drašček, 72letna gospodinja Amalija Mašera-Škarabot, 44letna gospodinja Frančiška Mislej, 72letna gospodinja Rozalija Štoka-Tosoratti, 37letni Bernard Besesnel, 67letna gospodinja Rozalija Valič-Humar.

Ponesrečenci v mestu in okolici. 37letna gospodinja Frančiška Nemec iz okolice Rene si je poškodovala levo nogo. 10letni učenec Franc Piemonte iz Tolminske okolice si je pri padcu zlomil levo nogo. 39-letni delavec Angel Bevčič iz Don Boscove ulice 45 ima ranjeno desnico. S kolesa je padla 74letna Petra Simčič iz Ločnika. Ima poškodovano desno nogo. Levico si je zlomila pri padcu na polju 64letna Marija Forner iz Gradišča ob Soči.

Vse radijske poslušalce opozarjamo na oddajo „JELENDOLSKIM JUNAKOM V SPOMIN" pri kateri bo govoril tudi član komisije za izkop trupel in rešenec iz jelendolske jame in ki bo 12. oktobra od 20.15 do 21.15.

Beležnica

KOLEDAR

Petek, 13. oktobra: Edvard.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Vizija na jezeru.
Kino Sloga: Če mož gospodari.
Kino Union: Njen prvi doživljaj.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Ciril Metodova 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Šelenburgova ulica 7.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 18.30 do 5.30 ure

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Petek, 13. oktobra: Zaprto.
Sobota 14. oktobra, ob 18: **Matiček se ženi.** Premiera. Red Premierski.
Nedelja, 15. oktobra, ob 17: **Matura.** Izven. Cene od 40 lir navzdol.

*

Linhartova komedija »Matiček se ženi« spada v letošnjem sporedu med zanimive predstave, ker sodeluje v njej ansambl Dramskega studia. Z njim se je predstavil občinstvu mladi gledališki naraščaj, ki poteka v glavnem iz Glasbene Akademije. Osebe: Baron Naletel — Korošec; Rozala, njegova žena — Pugljeva; Matiček, vrtnar graščinski — Sever; Nežka, hišna — Svetelova; Tonček, študent na vakancah — Jamnik; Zmešnjava, advokat na deželi — Lipah; Žužek, tajnik graščinski — Raztresen; Budalo, njegov pisar — Brezigar; Jerca, župnova hči — Golieva; Jaka, lakaj — Dolinar; Gašper, delavec — Blaž i. dr. Igra se na gradu na Gorenjskem blizu vasi. Režiser: dr. Milan Pavlovčič. Scena: arh. V. Gajšek. Kostumi: D. Kačerjeva. Glasba, ki jo izvaja Prevoršekov kvintet, Jože Osana.

Opozarjamo občinstvo, da bo začetek nedeljskih predstav v Operi in Drami vselej ob 17. uri, kadar se bo vršila samo po ena predstava. Če pa bosta dve predstavi, bo začetek vselej posebej objavljen.

OPERA

Petek, 13. oktobra: Zaprto.
Sobota, 14. oktobra, ob 18: **Faust.** Izven. Cene od 60 lir navzdol.
Nedelja, 15. oktobra, ob 17: **Manon.** Izven. Cene od 60 lir navzdol.

*

Ch. Gounod: »Faust«. Opera v petih dejanjih. Po Goetheju napisala J. Barbier in M. Carré. Osebe: Faust — Čuden; Mefisto — Popov; Margareta — Vidalijeva; Valentin njen brat — Janko; Marta, njena soseda — Golobova; Siebel, študent — Bukovčeva; Wagner — Dolničar. Valburgina noč: solo plešejo: Bravničarjeva, Japljeva, Remškarjeva, Kürbos, Pogačar, Brcarjeva in Zelenikova. Sodeluje ves baletni zbor. — Godi se v začetku 16. stoletja. — Dirigent: D. Žebre. Režiser: C. Debevec. Koreograf: inž. P. Golovin. Scena: inž. Franz.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 13. OKTOBRA

7.—7.10: Poročila v nemščini. 7.10—9.: Jutranji pozdrav. Vmes od 7.30 do 7.40 poročila v slovenščini. 9.—9.10: Poročila v nemščini. 12.—12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini, napoved sporeda. 12.45—14.: Salonski orkester vodi A. Dermelj. 14. do 14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.: Zvoki iz operet — Radijski orkester vodi D. M. Šijanec, sodelujejo: sopranistka Janja Baukart-Strle in tenorist Anton Koren. 17. do 17.15: Poročila v nemščini in slov. 17.15 do 18.15:, Popoldanski koncert. 18.15 do 18.45: Kmečki trio. 18.45—19.: Iz našega leposlovja — Emilijan Cevc bere odlomek iz svoje novele »Cecilija«. 19.—19.30: Komorni zbor. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. 19.45—20.: Prenos branja članka ministra dr. Göbbelsa iz tednika »Das Reich«. 20.—20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.15: Goriški slavček — zvočna igra ob stoletnici rojstva Simona Gregorčiča; izvajajo člani rad. igralske družine, vodi inž. I. Pengov. 21.15—22.: Ples v mesečini. 22.—22.15: Poročila v nemščini in napoved sporeda. 22.15—24.: Prenos osrednjega nemškega sporeda.

Pozor! Katere so tvoje glavne dolžnosti v slučaju alarma? — Pasant: Po najkraji poti v najbližje zaklonišče.

V zaklonišču najmlajši odstopijo sedeže strejšim, zdravi bolnikom in moški ženam saj to je eno osnovnih pravil dobre vzgoje!

Kultura

Sofoklov »Kralj Oidipus« v Sovretovem prevodu

Kot drugi zvezek serije Svetovno slovstvo v znani zbirki »Cvetje iz domačih in tujih logov« (založba Družba sv. Mohorja v Ljubljani) je izšel Sofoklov »Kralj Oidipus« v novem prevodu Antona Sovreta. Tako se je Homeru, ki je začel navedeno serijo, pridružil v slovenitvi istega prevajalca še Sofokles s svojim najbolj znanim delom, tragedijo, ki je s tem doživela četrti slovenski prevod (1. Omerza 1917, 2. Sovrè 1922, 3. Albrecht 1941, 4. Sovrè 1944). Ta izdaja Sofoklove nesmrtne pesnitve je najpolnejša med vsemi dosedanjimi: Poleg Sofoklove podobe, kakor nam je ohranjena iz antike, imamo v nji obširen in temeljit uvod iz kompetentnega peresa prof. Sovrèta, ki obravnava najprej grško tragedijo nasploh, in sicer njen nastanek in razvoj, ureditev gledališča, značaj igralstva in odrske tehnike pa klasično obliko tragedije, nato pa prehaja k trem mojstrom antične žalogire: Aishilu, Sofoklu in Euripidu, in se v tretjem delu nadrobno bavi s »Kraljem Oidipom«. Pisec natanko razčlenja snov, zgodbo in temeljne misli te tragične pesnitve, tako da odpira dijaku, pa tudi vsakemu drugemu pozornejšemu bralcu prepotrebne globlje poglede v ta krasni cvet antične dramatike.

Drugi sestavek v knjigi je iz peresa mladega klasičnega filologa dr. J. Kastelica »Antična tragedija v slovenščini«. Piscu je izhodišče antični motiv v Prešernu, odnosno Prešernovo iskanje najbolj ustrezajočega metra za slovensko romantično tragedijo, nato pa prikazuje dosedanje prevode grških tragedij v slovenščino: Valjavčevega, Peruškovega, Omerzove, Bradačeve, Golarjevega, Albrechtova in Sovrètove. Po tem pregledu sklepa pisec: »Bodoče naloge so jasne: Prevajalec si mora poiskati s pomočjo slovenske moderne lrike od Župančiča dalje normo za svoj prosti metrum, ki ga bo lahko pesniško upravičeno uporabil za zborske dele tragedije. Dialoge mora prevajati v blanc versu. Drame ne sme delit v dejanja; scenične opazke naj bodo shakespearsko kratke. Skrbeti mora za boljše uvode, kot smo jih imeli doslej. Izbrati mora važne tragedije. Pogrešamo predvsem Aishilovo Orestijo še enkrat in njegovega Zvezanega Prometea; Sofoklovega Oidipa še enkrat in njegovo Elektro; Euripidovo Alkestido, Taursko Ifigenijo in Bakhe. Ta del knjige izpopolnjuje še pregled slovstva, kjer beremo tudi dve znameniti definiciji tragedije: Aristotelovo in Wilamowitz-Moellendorffovo.

Kakor že omenjeno, je A. Sovrè »Kralja Oidipa« na novo prevedel, kar pomeni gotovo segajočo revizijo njegovega prejšnjega prevoda, ki je bil že sam na lepi višini. Odpravljena je tudi delitev v dejanja, ki so bila antiki neznana. Strokovna kritika bo lahko primerjavo teh dveh Sovrètovih prevodov iste tragedije prispevala zanimiv in poučen delež k problematiki prevajalstva. Ob koncu je prevajalec dodal najpotrebnejše opazke. Želeti bi bilo, da bi dobili v tako urejeni izdaji še druge prevode iz antičnega slovstva. Vsekako je A. Sovrè z dosedanjimi svojimi prevodi »bodočim prevajalcem pokazal višino, pod katero zdaj ni (bilo) več mogoče stopiti« (Kastelic). To veljaj tudi za naše izdaje klasikov!

Utrinki

Kako nizkega rodu so včasi vzvišene besede! Kdo se spomni, ko izgovarja z vsem spoštovanjem besedo tragedija, da se v nji skriva — kozel? Tragiki so namreč dobili ime po grškem tragoi, kar pomeni kozli, ker so pevci dionizijskih obrednih spevov — nastopali v kozjovskih kožah. Beseda tragičen pa je dobila in ima še prav posebej v sedanjih časih vzvišen in plemenit pomen. Zares, včasi se izhko tudi besede sramujejo svojih prednikov!

*

Prijatelji dobrega sloga so se nedvomno že pomudili pri vprašanju, zakaj je tako težko zadeti preprost in vendar ne vsakdanji slog. Vprašanje se pojavlja vedno znova in sodi med najzanimivejše probleme slovstvenega stila. Značilno je namreč, da mlad pisatelj, posebej še esejist ali umetnostni teoretik in kritik piše skoraj praviloma v težkem, zamotanem slogu in ga zabaše s samimi abstraktnimi pojmi, malo rabljenimi tujkami in pod. Tak način pisanja ni samo posledek tiste miselne nejasnosti in pojmovne preobteženosti, ki se po navadi kaže pri mladem človeku, marveč je tudi izraz njegovega pomanjkljivega obvladovanja rahločutnega instrumenta, ki se imenuje stil. Gotovo je stil pisčeva osebna značilnost. Toda nihče se ne rodi kot dober stilist; rodi se samo z večjim ali manjšim »posluhom« za jezik in njegove ritmične in melodijske sposobnosti. Pot do svojega osebnega stila si more pisatelj trudoma krčiti in najprej posekati nekako stilistično goščavo, preden doseže preprostost, jasnost in skladnost svojega osebnega izraza. Preprost stil je pri mladem človeku, pravi F. X. Šalda, prevara in nesporazumljenje; zgolj vljudna beseda za zoprno stvar: za duhovno in izrazno revščino. Prava preprostost, sklepa pravilno Šalda, je bogastvo; ona zgoščuje in izkorišča mnoge življenjske in umetniške skušnje, pa tudi premnoge zmote in napake. Zaradi tega si pridobi velik del pišočih ljudi šele pozno, prenekikrat stopnav na stara leta, tisto očarljivo sposobnost, povedati vsako, tudi najglobljo misel ali najosebnejše čustvo preprosto in kristalno čisto. Mnogi pišoči ljudje pa sploh nikdar ne dosežejo tega razvojnega vrha.

*

V našem času, ki je v nekem smislu doba mladine, le preradi pozabljamo, da so v življenju stvari, ki jih doseže človek samo z življenjskimi skušnjami in da ne more letih nadomestiti še tolikšna mladostna impulzivnost in gorečnost. Kos človeške tragike je tudi v tem, da pravilno spoznamo in dogledamo mnoge stvari šele tedaj, ko nimamo več časa, da bi si popolnoma preuredili življenje: spoznanje velikih osnov življenjske umetnosti je krona, ki brezkoristno krasi samó sive glave. Vse dotlej pa velja, stara modrost, da se iz zmot učimo živeti in ko se za silo naučimo te umetnosti, nam mrzli glas v naši notranjosti šepeče, da je prišla vsa modrost prepozno za ta svet; kar je imamo, je dobra samo za večnost.

*

Človekova velika prednost pred ostalimi bitji je tudi v tem, da je človek v večnem nastajanju, medtem ko so ostala naravna bitja potem, ko dovrše dani razvoj, zase res dovršena in zaključena. Ta odlika je posledica človeške duše, ki ni podvržena naravi, marveč je celó nji nasprotna sila; duša pa nikjer v zvezi s telesnostjo ne najde miru, zato tudi ne tiste dovršitve in ustaljenosti, ki je vsaj do neke mere dana snovi. Zategadelj ljudje kot ljudje — ne kot organizmi — večno nastajamo, zato je za nas lahko vsako jutro novo rojstvo, zato nam svetla neskončnost duše lahko neprestano odkriva in odpira nove, včasi celó neslutene možnosti. Od našega duha, tega vodje v orkestru naših notranjih sil, je odvisno, ali in koliko umemo izkoristiti možnosti večnega nastajanja. Toda mi smo tisti, ki si moramo z osebnim hotenjem in zavestnim trudom vtisniti neke oblike, mi si lahko priborimo in z vztrajnim prizadevanjem izsilimo od lastne narave to, da smo dobri; zakaj dobrota nikakor ni samoumevni dar narave, marveč je uravnovešeno stanje naše duše. Zato šele zavestno postajamo to, kar smo in kar naj bomo.

*

Knjige. Tisto neugnano mikavno vprašanje: Knjige ali življenje? Kdo ga stavi v tej obliki? Tisti, ki se ni nikoli dokopal do bistva čtiva, do njegovega pravega smisla. Mar v knjigah ni življenja? Toda to življenje je zgoščeno, kondenzirano kakor kak kemičen preparat, iz katerega je bilo izločeno vse odvečno; to, kar je ostalo, je samo najpotrebnejša snov. Seveda takih substancionalnih knjig ni veliko, vendar jih je še vedno toliko, da se jih človek vse življenje ne načita.

Te dni sem bral v Descartesovem »Discours de la méthode«: Prebiranje dobrih knjig je kakor pogovor z najboljšimi ljudmi preteklih stoletij, ljudmi, ki so njih pisci, in še ta pogovor je tako pripravljen, da nam odkrivajo samo svoje najboljše misli.

Mar naj se človek, ki mu očitajo gorečo ljubezen do knjig, sramuje takih razgovorov in vidi življenje v tistem vsakdanjem čvekanju, ki ga je toliko v družbi?

SPORT

Pred dobro mednarodno tekmo

V nedeljo popoldne: KAC-Rapid (Celovec) — Hermes na stadionu v Šiški

Daleč, precej daleč nazaj bi morali pregledati v kronološki pregled pomembnejših nogometnih dogodkov v Ljubljani, ki bi bili združeni z gostovanjem tujega moštva, tako da je naše občinstvo, ki je še ostalo zvesto aktivnim prijateljem okroglega usnja, malone »pozabilo«, kaj pomeni mednarodna tekma in kakšne posebne privlačnosti ima za gledalca — razen velike verjetnosti, da v goste praviloma nikoli ne prihajajo šibkejša moštva — tudi zavest, da se na igrišču danes merijo z nasprotnikom, ki ima svoj sloves daleč v vnanjem sportnem svetu. Leta in leta — prav gotovo pa ne zadnja tri leta in pol — ljubljanski nogometaši med svojimi tekmeci na zelenem polju pred očmi domačega občinstva — niso imeli izbire razen med klubi in društvi iz najbližje okolice, v glavnem prav za prav samo onimi iz sosedne ulice. Ta praznina bo to nedeljo prekinjena...

Agilnim delavcem pri ŽSK Hermesu, ki je v minulih tednih izvedel — in niti ne s preslabim obračunom — dva nastopa na koroških igriščih, je uspelo pridobiti gostitelje — najprej kombinacijo KAC - Rapid iz Celovca in za njo še enajstorico beljaškega sportnega društva (Villacher SV) — za obe povratni tekmi na naših tleh. Prvo tako povratno srečanje nas čaka že to nedeljo na Hermesovem stadionu v Šiški, in sicer proti dobro vigranim nogometašem iz obeh vodilnih celovških klubov (KACa in Rapida). Kakor znano, so Hermežani — nekoliko ali precej ojačeni z igralci Ljubljane — v tekmi na celovških tekmah dosegli lep moralni uspeh, v štev'lkah pa se je dvoboj končal neoporečno s 3:1 v korist Celovčanov. Kritike o poraženih so bile kljub porazu nadvse laskave in večina glasov onih, ki so tekmo videli, se je ujemala v tem, da sta bila nasprotnika najmanj enako vredna, igra pa da je bila vredna mednarodnega imena. Že teh nekaj pripomb dopušča sklepati, da bo nedeljska revanša res dobra ponovitev prvega srečanja, za čigar izid so dane razne možnosti. In ta okoliščina daje nogometnim konkurencam posebn čar, ki je bil v dosedanjem ozračju na ljubljanskih igriščih silno medel in zmerom medlejši.

Za prireditev vlada v najširših sportnih krogih izredno zanimanje. Prav posebno velja to seveda za prijatelje nogometne igre iz najnovejše in tudi že polpretekle dobe, saj bo to po štirih letih prva tekma ljubljanskega moštva z nogometnim nasprotnikom izven domačega okolja.

Tekma med KAC-Rapidom in Hermesom bo — *seveda ob vsakem vremenu* — ob 15.15 na Hermesovem stadionu v Šiški. V predtekmi bosta ob 14.15 dalje igrali mladini *Hermese in Mladike* za točke v domačem nagradnem turnirju. Tekmi z enakim naslovom bosta tudi na istem igrišču v dopoldanskih urah, in sicer ob 9.30 *med Iztokom in Žabjakom* ter ob 10.30 *med Ljubljano in Korotanom*.

Vstopnice za tekmo se prodajajo vnaprej, in sicer od danes dalje v kinu »Slogi«. Prireditelji opozarjajo interesente, naj predvsem pohitijo z nabavo vstopnic za sedeže na tribuni, ker je število omejeno in poznejšim želj'm te vrste ne bo mogoče ustreči. Na dan tekme bodo na igrišču poslovale tri blagajne, tako da ne bo preveč čakanja in bodo obiskovalci lahko brez zamud in zadreg vstopali na igrišče.

Nadomestilo za šipe

Noben večer, ko legamo k počitku, ne vemo kaj nas čaka to noč. Ne bojte se, nočemo vas plašiti, saj strah k ničemur pametnemu ne pomore. Treba pa je Ljubljančane venomer opozarjati, da izvršijo vse tisto kar za primer nesreče zahteva protiletalska zaščita. »Pripravljen biti — to je vse!« se glasi že staro pravilo, ki velja prav posebno za dandanašnje letalske napade.

Verjemite, da bi bili Ljubljančani že s tem hudo prizadeti, ako bi se pri vsakem letalskem napadu zaradi eksplozije bomb razbila stekla v okenskih okvirih. Že zdaj je treba pomisliti, kaj bi storili v takem primeru. Možnost nabave novega stekla je zelo majhna. Treba bo torej okenske okvire zapret z lepenko, z deskami ali podobnim. K temu vas opozarjamo, da lepenke ali desk ne zabijate na okvire na notranji strani, temveč na zunanji, kjer ni kljuk, ki bi ovirale tako zadevanje okenskih odprtin. S takšno pravilno namestitvijo kartona ali desk bo tudi doseženo, da dež ne bo zamakal sob, ker se bo deževnica odtekala na zunanji strani okna.

Toliko danes v premislek zastran šip. Vsak večer, ko ležete k počitku, preudarite to in ono reč, kaj bo kazalo storiti v primeru letalskega napada in po njem. Še enkrat: pripravljen biti — to je vse!

* * *

Ali veste, kako je ravnati z ročno brizgalnico, gasilsko metlo in kako se gasi s peskom? Če niste, skušajte dobiti zadevna navodila, izvežbajte se! Najboljši pripomočki nam nič ne koristijo, če jih ne znamo uporabljati.

Iz sodne kronike

V 10 dneh je izvršila 5 prevar

Ljubljana, 11. oktobra.

25 letna služkinja Marija Osredkarjeva se je v torek zagovarjala pred malim kazenskim senatom, ker je bila obtožena, da je obrtoma izvrševala prevare. Ko so jo letos 20. julija izpustili iz policijskih zaporov, kjer je bila zaprta v družbi z drugimi zaporniki, je napisala za svojce nekaterih teh zapornikov pisma, kakor da bi jih napisali oni sami. V njih jih je prosila, naj ji izročijo razna oblačila, denar in živež, ki jih bo po svojih zvezah spravila v zapore.

Osredkarjevi so se prevare v vseh primerih posrečile. Dne 21. julija ji je neki inženir izročil za svojo zaprto zaročenko oblek, perila, toaletnih potrebščin in živil v vrednosti 30.000 lir. Naslednjega dne je Osredkarjeva dobila pri drugi oškodovanki živil za 3000 lir. Dne 25. ji je mati neke zapornice izročila dve klobasi v vrednosti 120 lir. Na podoben način je kasneje izvabila od dveh oškodovancev še druga živila in kose oblek.

Osredkarjeva je vse izvabljeno blago razprodala, nekaj pa ga je darovala svojim znankam oziroma ga pridržala za sebe. Vsi listki, s katerimi je prevarila oškodovance, so bili zelo rafinirano napisani. Večina oškodovancev je dobila zaradi uspešne in nagle preiskave svoje stvari vrnjene. Nekaj škode vendarle trpijo. Nekateri so se pridružili kazenskemu postopanju kot zasebni udeleženci, drugi so terjanje odškodnine opustili.

Obtoženka je vsa dejanja priznavala. Skušala je zbuditi usmiljenje pri sodnikih s svojim težavnim življenjem v preteklosti. Mnogo si je pa pokvarila svoj položaj, ker je trdovratno tajila, da bi bila vred 3 leti že kaznovana zaradi vlomne tatvine. Sodniki so si takoj pribavili zadevni spis in iz identitetnih podatkov je izhajalo, da ni nikake pomote.

Po kratkem posvetovanju je bila Osredkarjeva obsojena po obtožnici na 1 leto in pol robije in na izgubo častnih pravic za dobo 2 let. Njen branilec je prijavil revizijo in priziv.

Odgovornost za popadljivega psa

Posestnica M. Ž. je bila obtožena prekrška po § 391. Dne 30. aprila je njen pes ovčjak mešane pasme ugriznil Stano L. pod kolenom, ji strgal plašč in telesno perilo. Stana se je morala dalj časa zdraviti. Preiskava je ugotovila, da pes ni bil stekel. Zahtevala je samo za bolečine 5000 lir, precej tudi za škodo na obleki, perilu in za zdravljenje.

Oškodovanka je izpovedala, da se je dotičnega večera mudila v družbi z neko prijateljico pri vrtiljaku na Kodeljevem. Okoli 8. je šla čez most, da bi se odpeljala s tramvajem. Z nekega dvorišča v bližini, ki je bilo odprto, je pritekel pes volčjak, jo ugriznil in se nato zopet naglo odstranil na dvorišče. Na pomoč ji je pritekel nek domobranec, ki ga je pes baje prav tako napadel. V obrambi je domobranec segel po orožju in psa ustrelil.

Obtoženka in priče so izpovedale drugače. Pes je bil čuvaj in ves dan priklenjen. Zvečer so ga spustili z verige, da se je nekoliko zletal po dvorišču. Pred tem so vrata zaprli. To so storili tudi predmetnega večera in jim je nerazrešljiva uganka, kako je pes prišel z dvorišča. Mnenja so bile, da ga je moral kdo ščuvati in mu odpreti vrata. Pes ni bil popadljiv. Na vratih so sicer imeli svarilno tablico, toda bila je pribita že pred 10 leti, ko so imeli za čuvaja velikega psa bernardinca.

Pred okrajnim sodnikom je bila obtoženka obsojena, ker je bil sodnik mnenja, da ni dovolj zavarovala psa. Kazen je bila denarna, pogojno za 1 leto. Oškodovanki je sodnik prisodil blizu 400 lir za bolečine in zdravljenje. Zoper sodbo se je obtoženka prizvala. Včeraj so bile na prizivni razpravi ponovno zaslišane obtoženka, njena sestra in oškodovanka. Slednja je zanikala, da bi bila v družbi moških in je trdila, da je isti pes novembra ugriznil že nekega njenega znanca, ki zadeve ni prijavil in ni terjal odškodnine. Domobranec je pritekel na pomoč na njeno vpitje.

Obtoženka je izpovedala enako kakor na prvi stopnji. Pes dotlej še ni nikogar napadel. Kadar je bil spuščen z verige, je bilo dvorišče vedno zaprto. Sodniki so odločili, da se sodba prvostopnega sodišča razveljavi in obtoženka po § 259 oprosti obtožbe, ker psa volčjaka ni tako zavarovala, da ne bi bil nevaren. V utemeljitvi je sodišče ugotovilo, da je bistveni znak prekrška po § 391 starega avstrijskega kaz. zakona o prekrških, da so lastniku nevarne lastnosti psa znane. Priče so izpovedale, da obtoženki popadljivost njenega psa ni bila znana in je tudi sicer napravila vse, kar je bilo v njenih močeh. Kazenska krivda zato ni podana.

Mali oglasi

Službo dobi

DOBRA SOBARICA
in likarica za privatno stanovanje, dobi takoj službo. Plača dobra. Gostilna »Mraka« Rimska 4. 27030-1a

SLUŽKINJO
za hišna dela sprejmem v službo. Plača in hrana dobra. Lepodvorska 34. 27031-1a

FRIZERKO
dobro s prvovrstno plačo, sprejmem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 27061-1a

Vajenci iščejo

FRIZ. VAJENKO
sprejme salon »Jožica«, Breg-Novi trg 1. 27027-44

Prodam

BICIKELJ
za trgovino, s prtljažnikom spredaj, naprodaj. Škafar Peter, mehanična delavnica Borštnikov trg. 26648-6

LEPO KITARO
novo, prodam Languseva 22. 26836-6

MOŠKE ŠKORNJE
št. 42, moške nizke čevlje št. 42, prodam. Pozve se v trgovini z zelenjavo Mestni trg 12. 26970-6

MOŠKO
in damsko kolo ter blago za moško obleko s podlogo prodam. Rimska c. 2-III. vrata 20. 26971-6

KOVČEG
usnjen 65x40x18 cm, odlično ohranjen, ugodno prodam. Na ogled iz prijaznosti v parfumeriji Venus, palača Bate. 26975-6

ZIMSKI PLAŠČ
predvojno blago, skoraj nov par damskih garnitur in črno taft svilo ugodno prodam. Stari trg 28-I. desno. 26976-6

PRODAM
vitrino Biedermayer ter nekaj starin. Ogled od 12. do 2. ure. Frankopanska 21-II 27002-6

JEDILNI PRIBOR
nov, za 6 oseb »Berendorf-rostfreie« prodam. — Naslov v ogl. odd. Jutra. Ogled od 9. do 12. ure 26991-6

OTROŠKI VOZIČEK
globok, avtomodel, samo parkrat rabljen, prodam. Resljeva 30, preko dvorišča. 26992-6

BLAGO
za damski plašč, temno modro (najboljše predvojno blago) ter nekaj metrov rožaste svile za obleko, prodam. Ogled dnevno od 12. do 15. ure. Celovška c. 49-I. 26995-6

ZA DEKLICE
4—7 let prodamo lep je senski in zimski plaščck s kapico, »nežke št. 29, skoraj nove visoke in nizke čeveljčke št. 27-29. Ogled: Povšetova ul. 33a (Kodeljevo). 27008-6

PRODAM FLANELO
nekaj metrov, sivo črtasto, par kosov kombineža garnitur, blago za moške srajce in za damski plašč. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 26989-6

RJAVE SALONARJE
ženske, kombinacija semiš in usnje, št. 36 in pol do 37 predvojno blago, malo nošene, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 26967-6

NALIVNO PERO
Mont Blanc, prodam. — Ogled od 11. do 14. ure Naslov v ogl. odd. Jutra. 26966-6

DAMSKE ČEVLJE
črne, št. 37 nove, ugodno prodam. Ogled od 12. do 15. ure. Celovška c. 49-I. 26996-6

SMOKING
popolnoma nov (najbolj še blago) za srednje veliko postavo, prodamo ugodno, po zmerni ceni. Ogled: Povšetova ul. 33a (Kodeljevo). 27009-6

MOŠKE ČEVLJE
skoraj nove, št. 44-45, gološe, usnjene gamaše, ugodno prodamo. Ogled Povšetova ulica 33a — Kodeljevo 27010-6

ZA DAMSKI KOSTUM
prodamo ugodno novo črno moško obleko — (smoking). Ogled: Povšetova ul. 33a (Kodeljevo). 27011-6

FLANELO
nekaj metrov, roza, belo, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 27013-6

PRODAM
radiogramofon Siemens, 6 cevni z mag. očesom, manjšega formata, poslednji model, skoraj nov. Tržaška c. 24-I. 27014-6

RADIO
Orion zadnji model ter 1 prvovrsten 5 cevni — mali format — naprodaj. Milčinskega 8. 27018-6

GLOBOK VOZIČEK
z žimnico, dobro ohranjen, predvojni material prodam, Florjanska 38,— dvorišče. 27025-6

PRODAM
malo rabljen štedilnik za vzidavo, plišast plašč za močno postavo 3 m blaga za moški ali ženski sportni plašč in eno stanovanjsko leseno hišico. Pozve se Nunska ul. 3-I. Juvan. 27026-6

ŠIVALNI STROJ
znamke Pfaff, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 27028-6

ŠIVALNI STROJ
Singer in divan, dobro ohranjen, prodam. Cankarjevo nabr. 15. 27034-6

PRODAM
50 kg alabaster mavca. Pozive se: Bežigrad 19, Orel. 27038-6

RADIOAPARAT
prodam. Ogled od 17. ure dalje. Naslov v ogl. odd. Jutra. 27039-6

OTROŠKE ČEVLJE
št. 33, visoke, rjave z dvojnimi podplati, prodam. Dalmatinova 3. — »Gentleman« 27040-6

ČEVLJE
1 par dekliških, zimskih s krznom podloženih, visokih št. 34-35 ter 1 par ženskih visokih št. 36 — predvojni material, nenošeni, in damsko dariio poceni prodam, Rimska c. 9-I. vrata št. 11.

BLAGO
za moško obleko ali za ženski kostum, 3.20 m, zamenjam za žensko kolo iste vrednosti. Pogledati samo danes od 2. do 6. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra 27043-6

RADIOAPARAT
Philips, 6 cevni z magičnim očesom, prodam Radioglas, Topniška 16 27053-6

ŠPORTNI VOZIČEK
prodam. Muzejska 5-V, levo. 27058-6

Zaslužek

USPEŠNO
poučujem klavirsko harmoniko, saxofon in klarinet. Naslov v ogl. odd. Jutra. Zglasiti se med 1. in 3. uro. 26984-3

FOTOGR. POMOČNIK
sprejme plošče v retušo na dom. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Retuše« 26915-3

FOTOGRAFIJE
za dijaške legitimacije, naredimo najlepše in najceneje takoj — Foto Justi, nasproti nebotičnika. 27045-3

Kupim

GOJZERICE
št. 43 do 44, dobro ohranjene, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nepremočljivo« 26867-7

RJUHE, KAPNE
posteljno perilo, brisače, razno moško in damsko perilo kupujem stalno za plačam najboljše cene. Kupujem tudi različna druga oblačila, ev. prevzamem ista v komisijsko prodajo. Hinko Privšek, Gradišče št. 7, nasproti dramskega gledališča J—416-7

KURNIK
srednjevelik, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kurnik« 26988-7

ČEVLJE
dobro ohranjene, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Št. 34« 26993-7

ZNAMKE
predvsem evropske, kupim. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Evropa« 27000-7

LJUBLJ. ZVON
posamezne letnike od l. 1881—1917 ter 1933—1940 iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zbiratelj« 27001-7

KUPIM
ali sprejmem za pitanje 70 kg težkega prašiča. Naslov v ogl. odd. Jutra. 27005-7

SPIEL UND ARBEIT
posamezne zvezke, kupim ali si izposodim proti odškodnini. Naslov v ogl. odd. Jutra. 27054-7

Posest

VILO
dvostanovanjsko in stanovanje za hišnika v najlepšem delu mesta na južni strani, zamenjam za parcele ali tovarniško zemljišče. Skoraj brez stroškov se lahko uredi v enostanovanjsko Realitetna pisarna Zajec Andrej Tavčarjeva ul. 10. 26737-20

STAVBNO PARCELO
za lahko industrijo do 1000 kv. m, event. tudi že zažidano, na prometnem mestu takoj kupim. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Gotovina« 26972-20

STARO POSLOPJE
hišo ali skladišče, primerno za prezidavo v industrijske svrhe, takoj kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »200.000« 26973-20

Stanovanje oddam

ZAMENJAM
moderno dvosobno stanovanje v centru v bloku zaradi družinskih razmer s trisobnim ali štirisobnim stanovanjem, tudi v centru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zamenjava« 26969-21

ZAKONSKI PAR
pošten, marljiv, dobi takoj mesto hišnika manjše hiše proti naturalnemu stanovanju 1 sobe in kuhinje pri Sv. Jakobu. Pozive se Kolodvorska ulica 32, delavnica. 26968-21

Stanovanja

STANOVANJE
2 ali 3-sobno, iščem. — Plačam dalj časa naprej. Event. posodim denar ali kupim stanovanje.— Ponudb na ogl. odd. Jutra pod »Bežigrad Šiška« 26998-21a

Sobo odda

SOSTANOVALKO
po možnosti starejšo ali begunko sprejmem. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Starejša« 26980-23

SOBO
s štedilnikom in posebnim vhodom oddam po strežnici za par ur dela na dan. Rožna dolina, cesta XI-21 I. nadstr. 26990-23

Sobe išče

GOSPA
išče opremljeno sobico, lahko preprosto v bližini Tržaške ceste. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tržaška cesta« 26986-23a

SOBO
iščem za takoj ali za 1. november. Poseben vhod in dobra dnevna luč — oprema ni važna. Ponudbe: Lojze Perko, akad. slikar, knjigarna Žužek. 27016-23a

SOBO
prazno ali opremljeno, separatni vhod, pri boljši stranki, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Center« 27019-23a

OPREMLJ. SOBO
poseben vhod, iščem. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam naprej« 27021-23a

Razno

PREDMETE
umetniške vrednosti, kupuje in prodaja trgovina »Umetnost« Kolodvorska 30 24873-37

IZGUBILA SEM
med alarmom od Aleksandrove c. po Bleiweisovi cesti do Uniona otroški gojzer. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi v ogl. oddelku Jutra. 26977-37

PETELINČEK
je bil najden. Lastnik ga dobi Bleiweisova 34. 26982-37

MOŠKO ROKAVICO
temnosivo, usnjeno, desno sem izgubil na pokopališču ali po Linhartovi cesti. Vrniti proti nagradi 100 lir inž. Blaganje. Pražakova 8-I. 26985-37

DAMSKO URO
sem izgubila od Sv. Petra c. do vojašnice Poljanska cesta. Pošten najditelj naj jo odda v ogl. odd. Jutra. 26999-37

GODEC FRANJA
naj takoj pusti svoj sedanji naslov v ogl. odd. Jutra zaradi stanovanja pod »Godec« 27006-21

KROJAČI, ŠIVILJE!
Poučujem krojno risanje. Informacije dobite pri Knafelj, »Grafika« — nasproti kolodvora. 27020-37

IZGUBILA SEM
11. t. m. od Tržaške c. 81 do ure pri Rimski cesti 2 mladinski dodatni nakaznici po alarmu. Prosim najditelja da jih odda proti nagradi na Tržaški c. 81, pri Kravcar Ignacij, II. nadstr. 27035-37

IZGUBILA SEM
otroški opanek. Poštenega najditelja prosim, da ga vrne na Zaloški cesti 6, dvorišče. 27042-37

V NEDELJO
med alarmom sem zgubila temnomodro usnjeno torbico s kolesarsko knjižico na ime Kiauta Marija na poti od Drame do Novega sveta. — Poštenega najditelja prosim, naj mi jo vrne ter si obdrži denar za nagrado. Stupica, Medvedova 12. 27057-37

Dvignite dospele ponudbe
v oglasnem oddelku

Avto. A.S. 400, Akademik, Borba, Balonski, Brez posredovanja, Bliži na centra, Brušeno steklo, Dobra frizerka, Dežni plašč, Družinske razmere, Damsko, Dam lepo nagrado, Dobra plača, Delo, Dobro ohranjen kavč, Dekle poštenje, Dober hubertus, Dolenjska cesta, Dežni, Dobra priprava, Dobra pomoč, Dobro ohranjen, Dobro blago, Delavna, Dekle z dežele, Diskretno, Dobra plača Električni mlin, Ekonom.— Filatelist, Fantovski kroj Film, Filatelija, Golenice, Godovno darilo, Gospodinjska pomočnica,— Harmonija, Hladna jesen Hermetično zaprt, Hitra, Inženjer, Izmenjava misli, Jesenska setev, — Kdo, Krzno, Kostum, K.D.C., Krasna parcela, Karkoli, Lonec, Lastno perilo, Ljubljančanka,— Mlajša, Muf, Majhna ter preprosta sobica, Mešano zrno, Mornar, Mizarski pomočnik, Mirna in točna plačnica, Nemščina, Neznana Notranjka, Na deželi, Nahrbtnik in blu ze, Nastop takoj, Obrtnik, Osamljen, Odkupnina, Ovratnik, Obojestranska harmonija, Pripravno za vsakogar, Pisano, Plačam dobro, Pisalni stroj, Punčka in snežke, Perfektna kuharica, Poštena služkinja, Prazna, Pri dobri družini, Pridna in stalna, Potom družabnosti, Pomoč, Poštena Pošteno dekle, Postrežnica, Peč, Polna življenja, Reden in soliden, Rada delam, Resna zamenjava, Res marljiva in poštena, Rozman, — Ročna blagajna, Reden in soliden poklic, Resno Sončni kraj, Samostojna, Starejša hišnica, Stena, Skrb za delo, — Strogi center, Siguren in soliden zaslužek, Srečen dom, Samski, September, Sivo drap kolo, Stalno uslužbena, Soba, Sobarica 10, Suho stanovanje, Šivilja, Trajno zaposlenje, Takojšnja selitev, Točnost, Tricikel, Takoj, Temperamentna, Tehtnica, Trgovec, Tični ca, Takoj in direktno, Uspeh, Vrtača 1000, Vajena dela, Vajena otrok, Veriga, Vestna in pridna Vljuden, pošten in zanesljiv, Vse skoraj novo, Vdovec, Velika 980 kv. m Zbližanje, Za dež, Za takoj, Zvestoba, Zelo dober plačnik, Z več registri, Za kuhati, Začetnica, Zvesto srce, Zmerna cena, Žensko kolo, Železna blagajna, 263.000.— lir, 6666, 8000, 550, 333, 250, 20.000, 2500, 700.

TRGOVINA »OGLED« Ljubljana, Mestni trg 3 stalno kupuje

rabljene predmete: POHIŠTVO, RAZNE STROJE, POSTELJNINO, PORCELAN IN DRUGO

Darujte za Društvo slepih!

KINO SLOGA Tel. 27-30
Nadvse zabavna kmečka burka
ČE MOŽ GOSPODARI...
Volker von Collande, Josef Sieber
Predstave ob 16. in 19. uri
Vsako soboto ob 15., 17. in 19. uri

KINO UNION Telefon 22-21
Danes zadnjikrat
Ljubezenski roman mladega dekleta
NJEN PRVI DOŽIVLJAJ
Ilse Werner, Johannes Riemann, Volker v. Collande
Predstave ob 16. in 19.15 uri

KINO MATICA Telefon 22-41
Priljubljeni Pal Javor, šarmantna Erszi Simor in lepa Mari Tolnay v romanci ljubezni in plesa
VIZIJA NA JEZERU
Predstave ob 16. in 19 uri

NAROČITE SE NA ROMANE
DK
DOBRE KNJIGE!

Utrujena od težke življenjske poti je legla k večnemu počitku naša predraga žena, ljubljena mamica in sestra, gospa

MARIJA SUGJIČ
roj. ŠEME

Pogreb zlate pokojnice bo v soboto, 14. t. m. ob ½3. uri popoldne z žal, kapele sv. Jožefa, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 12. oktobra 1944.

Globoko žalujoči:

ANTE, soprog;
SMILJANA, NADA, CVETKA, hčerke;
ALBINA ŠEME, sestra
in ostalo sorodstvo

Globoko strta nad krutim udarcem usode naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da mi je umrl ljubljeni mož in očka, gospod

Dr. Ivan Merslavič
višji svetnik, šef rač. odd. dir. drž. žel.

K zadnjemu pokoju ga spremimo v soboto 14. t. m. ob ½16. uri z žal, kapele sv. Nikolaja, k Sv. Križu.

Ljubljana, Kapela, Maribor, dne 12. oktobra 1944.

Globoko užaloščeni:

MARICA, žena s hčerko VIDO, MICULINIČ PAVLA, rojena KRULC, nečakinja
za odsotno sorodstvo

D. Goebeler: 10

Sestri in »on«

Roman

Zasmejal se je in rekel sestri, ki je porivala operacijski voziček: »Na številko šestnajst. In na številki sedemnajst pripravite dve postelji. Doktor Burger pripelje še dva otroka.« Nato se je obrnil k Rozi: »Ahim mi je telefoniral, da pride z malim Honsom Richterjem in Erikom Blumejem.«

»Še ena operacija?« Očitno se je ustrašila.

»Mislim, da ne, le sumljiva sta. Opazovali ju bomo. Saj ostaneš, dokler ne prideta?«

»Seveda, dolgo tako ne more trajati, in gotovo pride tudi Cilika.«

»Govoril je samo o sestri Renati. A daj, stopiva v mojo sprejemnico.« Primaknil ji je stol. Spustila se je vanj in za trenutek je bilo videti, da jo utrujenost premaguje. Dolg delavnik je bil za njo, in prav zadnje ure so bile polne posebnega razburjenja. Naslonila je glavo nazaj in zaprla oči. Pa to ni trajalo dolgo. Že čez nekaj sekund je sedela spet pokonci, vsa bistra in prisebna: »V Kodanju si imel lepe dni, jeli?«

»Lepe in bogate z vsebino. Kodanj je pač zmerom mikaven.«

»Da, res je. Mesto ob morju!«

»Samo da človek od morja nima mnogo, ko je toliko -- ljudi!«

»Še vedno?«

»Da, tujcev nič koliko in ne samih prijetnih.« Nehote je pomislil na tisto kričeče našminkano rdečelasko — kako že — Lilo Lundborg ji je bilo menda ime? Hkratu pa mu je vstal v mislih drug spomin. »Veš, da sem srečal starega znanca? Zelo starega celo!«

»A? Koga neki, kakega prijatelja iz Erlangena?«

»Ne, le ugibaj, in prijatelj vobče ni bil, prav za prav samo tovariš, nič drugega ne.«

»Torej iz Quedlinburga?« Posluhnila je: »Kdo neki?«

»Saj ne boš verjela, nekdo, ki nam je bil več let kakor mrtev: Tomaž Malten.« Tako govoreč je brskal po pismih in papirjih, pri tem pa je vendar naglo, opazujoče vrgel oči po nji in videl, da je prebledela, takoj nato pa ji je planila v lice temna rdečica. Kar mu je bilo tam ob morju samo domneva, je zdajci postalo gotovost: torej je bil res ta tisti, ki jo je pustil v nesreči na cedilu!

Če je njegovo ime kdaj kaj pomenilo ali če je bilo še danes kaj do njega, se je vsekakor hitro zbrala. Z jasnimi očmi se je ozrla vanj: »Tako? Tomaž Malten, sin našega starega mestnega svetnika, da, ta je izprva stanoval zraven nas. Kolikor pomnim, je šel takrat na Švedsko ali nekam tja gor.« Po besedi »takrat« je za hipec premolknila, in Heinz je uganil, kaj pomeni zanjo ta besedica. Ravnodušno je dejal: »Na Švedsko in še naprej, na Finsko, pravi, da je tam gradil velik jez in doživel mnogo pustolovščin. Zdaj pride v Berlin.«

»Tako!« Njen glas je bil docela nebrižen.

»Namestitve išče. Našel jo bo lahko. Domnevam, da se misli tu stalno nase.ti.«

»Z ženo in otroki, kakopak.«

»Ne, Roza. Ostal je samec, tako da ga še lahko dobiš, če hočeš.« S tem se je hotel pošaliti, a vmes je zazvenelo nekaj prikritega.

»Prav nič ne zavidam tiste, ki ga dobi.« je bil trdi, težki odgovor. Pogledala ga je in on je pogledal njo. Oba sta začutila, da jima je na misli temna ura, v kateri je Tomaž Malten izdal dekle, ki mu je zaupalo in se zanašalo nanj. V tem spoznanju sta obmolknila. Sredi njunega molka se je zdajci oglasila avtomobilska trobilja. Roza je poskočila in planila proti vratom. »Ahim prihaja z otrokoma!«

Res je bil on. Vso naslednjo uro so imeli opravka z malima bolnikoma, s preiskavo poročilom in kratkimi navodili. Sicer je bilo doma v dečjem zavetišču vse v redu, in tudi tema dvema ni bilo kdo ve kaj. Hudega se ni bilo bati.

»Bolje zaman kakor prepozno,« je rekel Ahim Burger ko so spet sedeli v profesorjevi delovni sobi: »Vsekako smemo biti sestri Renati hvaležni, da me je že opoldne opozorila na sumljive pojave. Tako smo lahko za časa ukrenili, kar je bilo treba.«

»Da, res je! Hvala vama obema!« Roza jima je pokimala. Mahoma pa se je zdrznila in pogledala okrog sebe, kakor bi bila šele zdaj opazila, da nekoga manjka. »Da, ali — kje je Cilika? Zakaj Cilike ni tu? Ali mar — ali se mar ni vrnila?«

»O, pač, pač!« jo je sestra Renata hitro pomirila, in Ahim je zaklical: »Nič ne skrbi, otrok je našel pot domov, pa še hitro.«

»In ni prišla z vama?«

»Gospodična je bila pač trudna,« je rekel s podsmehom, v katerem je zvenela pritajena zamera. »A to smo menda vsi,« je dodal. »Zaslužili smo si nekaj uric dobrega spanja. Jutri se vidiva, Roza, kaj ne?« Pomolil ji je roko. Roza mu je segla vanjo in ga vprašujoče pogledala. »Da, kakopak, saj prideš na kosilo, kakor po navadi ob nedeljah?«

»V domu bom dopoldne zanesljivo. Saj veš, da se moram prepričati, ali je vse v redu.« Pozdrava za Ciliko ji ni naročil.

*

Cilika je poskočila, ko je mahoma planila po sobi svetloba in je lestenec zažarel. Roza je bila obrnila stikalo. Vitka in ravna je obstala sredi sobe, slekla rokavice in jih vrgla v kraj. Nekam ogorčeno in začudeno so ji oči obstale na mlajši sestri: »Nu, veš kaj, Cilika?«

Dekle se je vzravnalo v naslanjaču in si pomelo oči, oslepljene od žarke svetlobe: »O, ti si, Roza?« je zajecljala. »Kaj pa je?«

»Tako bi vprašala tebe. Sediš tu v naslanjaču in spiš, mirno in zadovoljno dremlješ, ko je vsa hiša polna skrbi.«

»A, tako,« je rekla mlajša, ki se je bila zdaj povsem opametovalo, »zastran bolezni misliš. Kaj je res tako hudo?«

»Bog ne daj, da bi bilo še huje. Medve z Martko sva se odpeljali naprej, in Ahim je pripeljal še dva otroka.«

»S sestro Renato, kakopak.«

»Da, s sestro Renato, ker si ti rajši ostala doma.« V njenih besedah je bil rahel očitek. Cilika ga je razločno slišala, zato je našobila ustnice in trma se ji je vnovič zbudila: »Sestra Renata zna to prav dobro, vsekako bolje od mene, sestra Renata je vzor in zgled, kaj pa sem jaz proti sestri Renati?«

»Cilika?« Roza, ki je bila ta čas odložila klobuk in plašč, stopila k svoji pisalni mizi ter preložila nekaj papirjev in pisem, se je okrenila in z dolgim pogledom premerila sestro: »Cilika, kaj pomeni vse to? Sama veš, koliko je sestra Renata vredna za nas.«

»Da, vem, in če ti ne govoriš o tem, mi pove Ahim. Sestra Renata želi, gospod doktor mora ubogati.«

Schriftleiter · Urejuje: Davorin Ravljen — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag · Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Vrant — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle — Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeras — Für den Inseratenteil verantwortlich · Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič